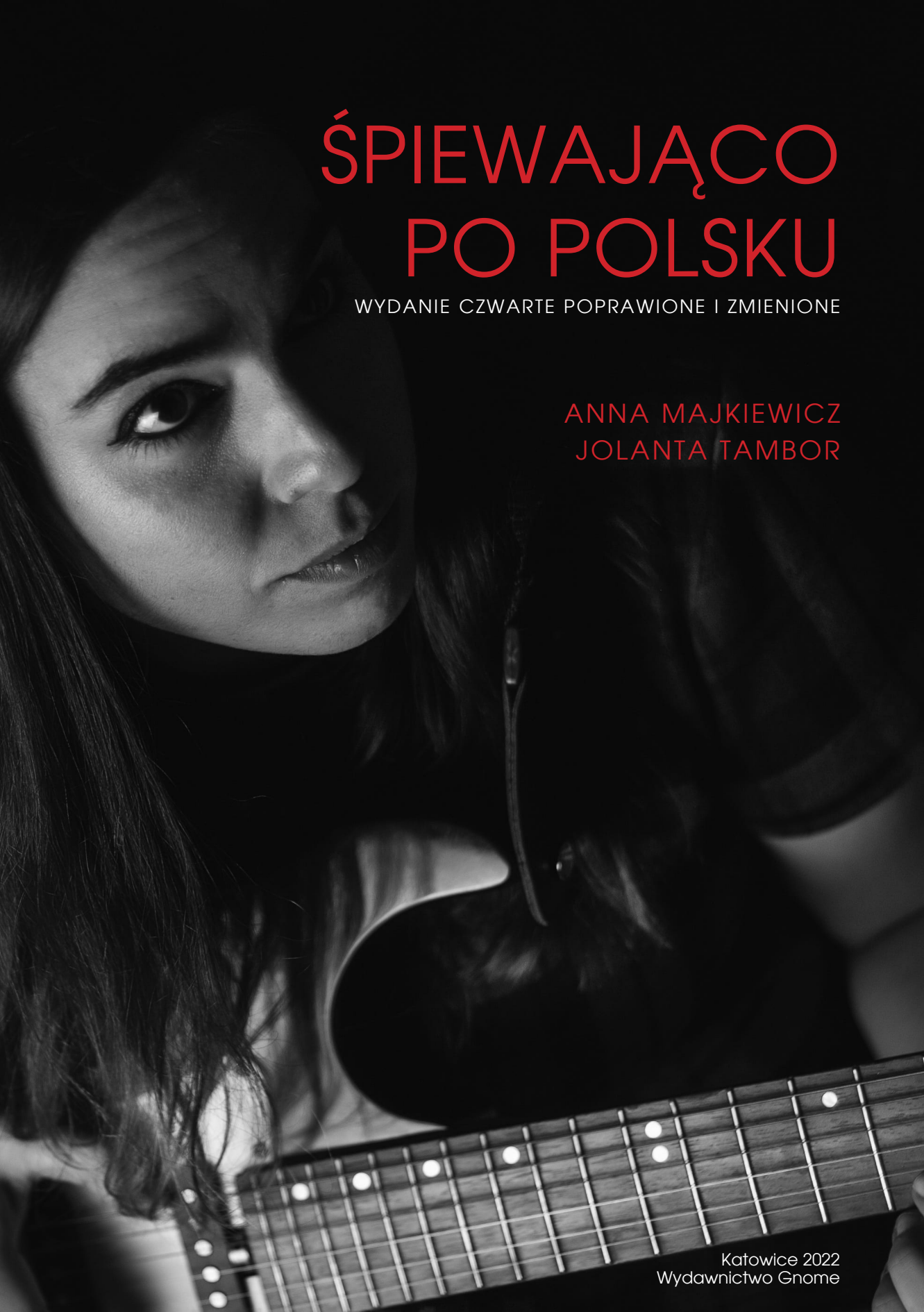

ŚPIEWAJĄCO PO POLSKU

WYDANIE CZWARTE POPRAWIONE I ZMIENIONE

ANNA MAJKIEWICZ
JOLANTA TAMBOR

Katowice 2022
Wydawnictwo Gnome

Spis treści

O PROJEKCIE 7

I. POZNAJEMY ALFABET 10

Gloria – T.Love 11

II. DEKLINACJA 17

Narzędnik

Całuj mnie!!! – Piersi 18

Miejscownik

W kinie, w Lublinie – Brathanki 22

Biernik

I love you – T.Love 34

III. KONIUGACJA 38

Czasowniki z rekcją dopełniaczową

Ty się boisz myszy! – Czerwone Gitary 39

Czas teraźniejszy i przeszły

Włóczęga – Czesław Niemen i zespół Akwarele 43

Tryb przypuszczający

Klub Wesołego Szampana – Formacja Nieżywych Schabuff 46

Tryb rozkazujący

Zostańmy sami – De Mono 50

Zamieszkamy pod wspólnym dachem – Pod Budą 54

Procesualność
Nowa wieża Babel – Budka Suflera 57

Imiesłów współczesny i uprzedni
Lady Głupota – Irek Dudek i Shakin' Dudi 62

IV. MOWA ZALEŻNA 70

Niebezpieczna kawiarnia – Kabaret OT.TO 71

V. LICZEBNIKI 76

Dozwolone do lat osiemnastu – Czerwone Gitary 77

VI. LEKSYKA 80

Rzeczy codziennego użytku
Damska torebka – Pod Budą 81

Potrawy
Zasmażka – Kabaret OT.TO 85

Nazwy miesięcy
Wakacje – Kabaret OT.TO 106

Nazwy dni tygodnia
Niedziela będzie dla nas – Niebiesko-Czarni 112

Określenia czasu
Matura – Czerwone Gitary 115

Wykaz zagadnień gramatycznych i leksykalnych

GRAMATYKA

alfabet [*Gloria*]
alternacje / oboczności [*W kinie, w Lublinie*]
aspekt (czasowniki dokonane / czasowniki niedokonane) [*Lady Głupota*]
bezokolicznik (czasownik) [*Zostańmy sami*]
biernik lm. [*I love you*] biernik lp. [*I love you*]
czas przeszły [*Włóczęga*], [*Lady Głupota*]
czas przyszły [*Lady Głupota*]
czasownik: bezokolicznik [*Zostańmy sami*]
czasownik: osoby [*Dozwolone do lat osiemnastu*]
deminutywa / zdrobnienia [*Zasmażka*]
dopełniacz lm. [*Ty się boisz myszy!*], [*Zasmażka*]
dopełniacz lp. [*Ty się boisz myszy!*], [*Zasmażka*]
frazeologizmy [*Nowa wieża Babel*]
gerundium / rzeczowniki odczasownikowe [*Damska torebka*]
imiesłowy przymiotnikowe [*Damska torebka*]
imiesłowy przysłówkowe [*Lady Głupota*]
kolokwialność / potoczność [*I love you*]
liczebniki główne [*Zostańmy sami*], [*Damska torebka*]
liczebniki porządkowe [*Zasmażka*]
mianownik lm. [*I love you*]
miejscownik [*W kinie, w Lublinie*], [*Zasmażka*]
mowa niezależna / zależna [*Włóczęga*], [*Niebezpieczna kawiarnia*], [*Dozwolone do lat osiemnastu*]
narzędnik [*Całuj mnie!!!*], [*Zasmażka*]

oboczności / alternacje [*W kinie, w Lublinie*]
osoby (czasownik) [*Dozwolone do lat osiemnastu*]
potoczność / kolokwialność [*I love you*]
procesualność [*Nowa wieża Babel*]
przysłówki (typ: *po polsku*) [*Nowa wieża Babel*]
rekcja dopełniaczowa [*Ty się boisz myszy!*]
rzeczowniki odczasownikowe / gerundium [*Damska torebka*]
stopniowanie [*Nowa wieża Babel*]
tryb przypuszczający [*Klub Wesołego Szampana*]
tryb rozkazujący [*Zostańmy sami*], [*Zamieszkamy pod wspólnym dachem*]
wołacz [*Lady Głupota*]
zaimki dzierżawcze [*Lady Głupota*]
zdania dopełniaczowe [*Dozwolone do lat osiemnastu*]
zdrobnienia / deminutywa [*Zasmażka*]

LEKSYKA

bać się [*Ty się boisz myszy!*]
czynności [*Niedziela będzie dla nas*]
dni tygodnia [*Niedziela będzie dla nas*]
jedzenie / potrawy [*Zasmażka*]
kraje [*W kinie, w Lublinie*], [*Zasmażka*]
kolokwialność / potoczność [*I love you*]
miary czasu / określenia czasu [*Matura*]
mieć na imię [*Gloria*]
mieć x *lat* [*Gloria*]
miejscowości [*W kinie, w Lublinie*], [*Zasmażka*]
miesiące [*Wakacje*]
nosić na sobie / ubierać się w [*Gloria*]
określenia czasu / miary czasu [*Matura*]
pieniądze / waluty [*Całuj mnie!!!*]
pory roku [*Wakacje*]
potoczność / kolokwialność [*I love you*]

potrawy / jedzenie [*Zasmażka*]
przedmioty codziennego użytku / rzeczy [*Damska torebka*]
rzeczy / przedmioty codziennego użytku [*Damska torebka*]
samochód [*Całuj mnie!!!*]
szkoła [*Matura*]
ubierać się w / nosić na sobie [*Gloria*]
waluty / pieniądze [*Całuj mnie!!!*]

O projekcie

Śpiewająco po polsku to publikacja internetowa, której podstawą była książka z ćwiczeniami napisana i wydana kilkanaście lat temu. Do książki dodana była płyta CD z nagraniami piosenek, które wybrałyśmy do tego specjalnego podręcznika. Wprawdzie dziś już nie trzeba zbierać piosenek na specjalnym nośniku – można wysłuchać je w internecie. Oczywiście, zachęcamy wszystkich, którzy skorzystają z naszych propozycji urozmaicenia lekcji języka polskiego, by sięgali w internecie do legalnych źródeł.

Pragniemy tu jeszcze raz podziękować za wyrażenie zgody na wykorzystanie piosenek oraz zacytowanie tekstów w podręczniku, następującym zespołom i piosenkarzom: zespołowi Brathanki oraz autorowi słów piosenki *W kinie, w Lublinie*, Zbigniewowi Książkowi, zespołowi Budka Suflera oraz autorowi słów piosenki *Nowa wieża Babel*, Andrzejowi Mogielnickiemu, zespołowi Czerwone Gitary oraz autorowi słów piosenek *Ty się boisz myszy!* i *Matura*, Jerzemu Kosseli i autorom słów piosenki *Dozwolone do lat osiemnastu*, Krzysztofowi Dzikowskiemu i Kazimierzowi Winklerowi, Czesławowi Niemenowi wraz z Jego zespołem oraz autorowi słów piosenki *Włóczęga*, piszącemu pod pseudonimem Marta Bellan – Zbigniewowi Adriańskiemu, występującemu w imieniu swoim i nieżyjącego już, niestety, Zbigniewa Kaszkura, zespołowi De Mono oraz autorowi słów piosenki *Zostańmy sami*, Markowi Kościkiewiczowi, zespołowi Formacja Nieżywych Schabuff (dodatkowe podziękowania należą się dawnym członkom zespołu, którzy wykonywali kiedyś z Formacją piosenkę *Klub Wesołego Szampana*: Jackowi Pałusze, Rafałowi Łuszczykowi i Robertowi Bieleckiemu) oraz autorowi słów wspomnianej piosenki, Wojciechowi Płocharskiemu, Kabaretowi OT.TO oraz autorowi słów piosenek *Niebezpieczna kawiarnia*, *Zasmażka* i *Wakacje*, Wiesławowi Tupaczewskiemu, zespołowi Niebiesko-Czarni oraz autorowi słów piosenki *Niedziela będzie dla nas*, piszącemu pod pseudonimem Jacek Grań – Franciszkowi Walickiemu, zespołowi Piersi oraz autorowi słów piosenki *Całuj mnie!!!*, Pawłowi Kukizowi, zespołowi Pod Budą oraz autorowi słów piosenek *Zamieszkamy pod wspólnym dachem* i *Damska torebka*, Andrzejowi Sikorowskiemu, zespołowi T.Love oraz autorom słów piosenek *I love you*, Zygmuntowi Staszczykowi, a także *Gloria*, Krzysztofowi

Grabaż-Grabowskiemu, Irkowi Dudkowi wraz z Jego zespołem oraz autorowi słów piosenki *Lady Głupota*, Dariuszowi Duszy.

W niektórych tekstach musiałyśmy dokonać drobnych zmian w stosunku do autorskich, aby dostosować je do wersji śpiewanej. Było to konieczne ze względu na dydaktyczny cel publikacji. Mamy nadzieję, iż skoro Autorzy tekstów zgodzili się na takowe zmiany w wersji dźwiękowej, potraktują je równie wyrozumiale w formie pisanej.

Dziękujemy wszystkim osobom, z którymi stykałyśmy się, realizując nasz projekt, bez których pomocy nie ukazałaby się najpierw książka, a teraz publikacja elektroniczna i program z ćwiczeniami. Jeśli do kogoś z zainteresowanych osób nie udało nam się dotrzeć lub pominęłyśmy kogoś, prosimy przyjąć nasze najgorętsze przeprosiny. Jeszcze raz dziękujemy i mamy wielką nadzieję, że dzięki temu podręcznikowi więcej cudzoziemców pokocha nie tylko język polski, ale również polską muzykę rozrywkową – Państwa muzykę, która jest dla nas inspiracją do urozmaicania lekcji polskiego.

Program zawiera w pierwszej części 18 polskich piosenek, które proponujemy do wykorzystania w trakcie nauki języka polskiego jako obcego. Są to piosenki, w których zauważyłyśmy nagromadzenie pewnych zjawisk gramatycznych lub leksykalnych, ciekawych z punktu widzenia poznawania języka polskiego. Mamy nadzieję, że ta publikacja pomoże uczącym się rozpoznać i przyswoić te zjawiska. Niektórych rzeczy wszak lepiej nauczyć się tak właśnie, bo… „piosenka jest dobra na wszystko". Śpiewanie przecież to jedna z podstawowych technik mnemotechnicznych, czyli ułatwiających zapamiętywanie. Mamy nadzieję, że zapamiętane teksty całych piosenek, refrenów czy choćby pojedynczych fraz staną się dla adeptów polskiego podręcznym rezerwuarem polskiej leksyki i polskich struktur.

Śpiewająco po polsku nie jest podręcznikiem, nie ma podręcznikowego, systematycznego układu treści. To zbiór tekstów odpowiadających różnym zjawiskom, pogrupowanych wedle ogólnego schematu. Pod tekstami piosenek znajdują się propozycje ćwiczeń. Nie wyobrażamy sobie, iżby należało je zrobić wszystkie! Nie! Każdy z Was (uczniów, studentów, nauczycieli) może wybrać takie, jakie akurat Mu odpowiadają w danym momencie, w danej sytuacji. Ale możecie też, wykorzystując nagranie i tekst piosenki, zrobić ćwiczenia zupełnie inne niż te, które proponujemy. To wszystko zależy od poziomu zaawansowa-

nia w nauce języka polskiego. Z tą samą piosenką mogą pracować początkujący, średnio zaawansowani i zaawansowani, gdyż każdy zwróci zapewne uwagę na inne elementy leksykalne bądź gramatyczne lub znajdzie ciekawe struktury zdaniowe. Poza tym ćwiczenie sprawności rozumienia ze słuchu jest częścią składową uczenia się języka na wszystkich poziomach zaawansowania.

Naszym celem było dostarczenie uczącym i uczącym się materiału dydaktycznego, który trochę ułatwi przyswajanie języka i urozmaici lekcje. Wszyscy wszak wykorzystują na lekcjach piosenki. Chcemy więc dać Państwu narzędzie, które ułatwi przygotowanie fragmentu lekcji: nie będą Państwo zmuszeni szukać odpowiedniego nagrania i spisywać tekstu.

Życzymy przyjemnego słuchania, uczenia się i śpiewania.

I.
Poznajemy alfabet

YouTube *Gloria* – śpiewa zespół T.Love
Słowa: Krzysztof Grabaż-Grabowski
Muzyka: Van Morrison

Ona nie mówi nic.
Nie mówi ani słowa.
Ona nie mówi nic,
Nie mówi ani słowa.
Ma krótkie i szalone linie papilarne,
Nosi obcisłe dżinsy, pali „Popularne".
Ma krótkie i szalone linie papilarne,
Nosi obcisłe dżinsy, pali „Popularne.

Na imię ma:
G L O R I A.
Na imię ma:
G L O R I A.

Ma siedemnaście lat,
Ma siedemnaście lat.
Kiedy patrzę się na nią,
Ona leży koło mnie –
Jej długie włosy opadają na plecy,
Jej długie włosy opadają na plecy,
Jej długie włosy opadają na plecy.

Na imię ma:
G L O R I A.
Na imię ma:
G L O R I A.

Ona nie mówi nic,
Nie mówi ani słowa.
Ona nie mówi nic,

Nie mówi ani słowa
I biegnie skrajem lata,
I biegnie skrajem lata,
I biegnie skrajem lata.
Na imię ma:
G L O R I A
Na imię ma:
G L O R I A

Ćwiczenia

1) W tekście piosenki słyszysz imię żeńskie. Jakie?

2) To imię jest przez wykonawcę „literowane" (spell) z użyciem nazw polskich liter. Wstaw do tekstu odpowiednie nazwy liter:

Ona nie mówi nic.
Nie mówi ani słowa.
Ona nie mówi nic,
Nie mówi ani słowa.
Ma krókie i szalone linie papilarne,
Nosi obcisłe dżinsy, pali „Popularne".
Ma krótkie i szalone linie papilarne,
Nosi obcisłe dżinsy, pali „Popularne".

Na imię ma:

_____

Na imię ma:

_____

3) Przeliteruj swoje imię i nazwisko. Przeliteruj (spell) imiona i nazwiska swoich koleżanek i kolegów z grupy.

4) Przeliteruj następujące wyrazy tak, by koleżanki i koledzy zapisali je poprawnie:

a) Grzegorz Brzęczyszczykiewicz, Krzysztof Grzegorzewski, Marzena Pietrzeniewicz, Krzcięcice, Trzciniec, Tczew, Wrzeszcz
b) Siedlce, Pcim, Dzięgielów, Łódź, Dzierżoniów, Gdańsk
c) Suwałki, Augustów, Białystok, Wrocław, Katowice, Mława
d) ławka, babka, kłódka, dzban, dzwonek, rafa, laptop

5) Odpowiedz na pytania (odpowiedzi na niektóre z nich możesz poszukać w internecie):

Jak ma na imię dziewczyna z piosenki?
Jak Ty masz na imię?
Jak ma na imię Twoja mama / Twój tata?
Jak ma na imię Twoja nauczycielka / Twój nauczyciel?
Jak mają na imię Twoje koleżanki / Twoi koledzy z grupy?
Jak mają na imię francuskie aktorki: Deneuve i Bardot?
Jak ma na imię amerykańska piosenkarka Turner?
Jak ma na imię polski reżyser Wajda?
Jak ma na imię polska noblistka, poetka Szymborska?
Jak ma na imię polski reżyser Polański?
Jak ma na imię Grass, pisarz pochodzący z Gdańska?
Jak ma na imię amerykański reżyser Spielberg?
Jak mają na imię polscy reżyserzy: Kutz i Kieślowski?
Jak miała na imię amerykańska aktorka Monroe?
Jak miał na imię brytyjski piosenkarz Lennon?
Jak miał na imię brytyjski piosenkarz McCartney?
Jak miał na imię polski astronom Kopernik?
Jak miała na imię polska fizyczka i chemiczka Skłodowska-Curie?

Co wiesz o tych osobach? Co oni zrobili? Czym się wsławili? Z czego są znani?

6) Odpowiedz na pytania:

Ile lat ma Gloria?

Ile Ty masz lat?

Ile lat mają koleżanki / koledzy z Twojej grupy?

Jak myślisz, ile lat mają osoby na obrazku?

7) Odpowiedz na pytania:

Jak ubiera się Gloria? Co ma na sobie? Co ona nosi?

Co Ty masz dzisiaj na sobie?

Co nosisz zazwyczaj?

Co mają dziś na sobie koleżanki / koledzy z Twojej grupy?

Co noszą zazwyczaj?

Co mają na sobie osoby na zdjęciach?

Jakiego przypadka wymagają te formy: nosić / mieć na sobie / wkładać…

II.
Deklinacja

Narzędnik

YouTube *Całuj mnie!!!* – śpiewa zespół Piersi
Słowa: Paweł Kukiz
Muzyka: Piersi

Kupiłem sobie dżiny, buty, czapkę i pas,
opuszczam Amerykę – byłem tam pięć lat,
lecz tęsknię już tak bardzo, że
nie mogę spać, nie mogę jeść,
marzeniem moim twarz zobaczyć twoją jest.

Refren:
Wiozę torby z darami
w aucie z alufelgami,
portfel cały wypchany dolarami,
a ty…
a ty całuj mnie – to taka piękna gra,
całuj mnie – ja ci to wszystko dam.

Podjadę pod okienko twe – zastukam co sił,
nie będę stukał długo, bo szybę bym zbił,
a ty mi zaraz otworzysz.
Jestem bogaty, więc możesz,
twój ojciec, co w polu orze, nie będzie mnie bił.

Refren:
Dam ci torby z darami,
auto z alufelgami,
portfel cały wypchany dolarami,
a ty…
a ty całuj mnie – to taka piękna gra,
całuj mnie – ja ci to wszystko dam.
…

Ćwiczenia

1) Uzupełnij tekst odpowiednimi formami:

Kupiłem sobie dżiny, _____, czapkę i _____,
opuszczam _____ – byłem tam pięć lat,
lecz tęsknię już tak bardzo, że
nie mogę spać, nie mogę jeść,
_____ moim twarz zobaczyć twoją jest.

Refren:
Wiozę torby z _____,
w aucie z _____,
portfel cały wypchany _____,
a ty…
a ty całuj mnie – to taka piękna gra,
całuj mnie – ja ci to wszystko dam.

Podjadę pod _____ twe – zastukam co sił,
nie będę stukał długo, bo _____ bym zbił,
a ty mi zaraz otworzysz.
Jestem bogaty, więc możesz,
twój ojciec, co w polu orze, nie będzie mnie bił.

Refren:
Dam ci torby z _____,
auto z _____,
portfel cały wypchany _____,
a ty…
a ty całuj mnie – to taka piękna gra,
całuj mnie – ja ci to wszystko dam.
Dam ci torby z _____,
auto z _____,
portfel cały wypchany _____

Całuj mnie – to taka piękna gra,
całuj mnie – ja ci to wszystko dam.
Dam ci torby z _____,
auto z _____,
portfel cały wypchany _____

2) Jakie formy rzeczowników użyte zostały w refrenie piosenki? Do wyrażenia czego służy ten przypadek?

Dam ci torby z darami,
auto z alufelgami,
portfel cały wypchany dolarami.

3) W co może być wyposażony samochód? Dokończ zdanie:

Mam auto z autoalarmem, poduszkami powietrznymi, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____

(elektryczne szyby, podgrzewane siedzenie, elektryczne lusterka, automatyczne światła, tempomat, automatyczna skrzynia biegów, czujnik i kamera cofania, GPS, radio, odtwarzacz MP3)

4) Jakie jest / powinno być wyposażenie samochodu? Z czym powinno się jeździć po drogach w Polsce i w innych krajach? Dokończ zdanie:

W drogę zawsze ruszam z gaśnicą, _____, _____, _____,

(zapasowe żarówki, apteczka, trójkąt ostrzegawczy, kamizelka odblaskowa, bezpieczniki, koło zapasowe, narzędzia do wymiany koła, linka holownicza)

5) Jakie podarunki możesz zawieźć rodzinie i przyjaciołom na święta? Dokończ zdanie:

Na święta przjechałam / przyjechałem do domu ze słodyczami, rowerem, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____, _____

6) Jakie pieniądze możesz mieć w portfelu? Użyj odpowiednich form następujących nazw walut:

Mam portfel wypchany *markami* (marka), _____ (lira), _____ (szyling), _____ (real), _____ (korona), _____ (grosz), _____ (drahma), _____ (frank), _____ (jen).

7) Uzupełnij (możesz sprawdzić w internecie):

W Chinach płacimy *juanami*, w Tajlandii płacimy ____, na Węgrzech ____, w Ukrainie ____, w Indonezji ____, w Brazylii ____, w Szwajcarii ____, w Danii ____, a w Wielkiej Brytanii ____

(bal, forint, frank, funt, hrywna, korona, real, rupia)

8) W Polsce jest zwyczaj, by zabrać sobie w czasie przygotowań do wieczerzy wigilijnej (24 XII) łuski z karpia, który jest wtedy główną potrawą. Wierzymy, że jeśli będziemy tę łuskę nosić w portfelu przez cały rok, będziemy bogaci (nie zabraknie nam pieniędzy). Może więc należy mieć portfel wypchany ____ ____ (*rybia łuska*)?

Miejscownik

YouTube *W kinie, w Lublinie* – śpiewa zespół Brathanki
Słowa: Zbigniew Książek
Muzyka: Brathanki

O świcie i o zmroku,
O świcie i o zmroku,
W południe, w nocy, o świcie,
W Skarżysku i w Sanoku,
W Skarżysku i w Sanoku
Ty mnie pokochaj nad życie!

W berecie, w czapce, chustce,
W berecie, w czapce, chustce,
W czapce od stryjka ze Lwowa,
Na falochronie w Ustce,
Na falochronie w Ustce
Ty mnie pokochaj od nowa!

Refren:
W kinie, w Lublinie – kochaj mnie!
W Kłaju, w tramwaju – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj,
ale z całej siły kochaj.
W gminie, w Kętrzynie – kochaj mnie!
W metrze i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha,
ty mnie z całej siły kochaj!

W radości, no i w smutku,
W radości, no i w smutku,
W radości z ciepłego lata,

Na piasku plaży, w Gródku,
Na piasku plaży, w Gródku
Kochaj mnie do końca świata!

W spokoju oraz w gniewie,
W spokoju oraz w gniewie,
W spokoju palmowych niedziel,
W Marwałdzie i w Gętlewie,
W Marwałdzie i w Gętlewie
Kochaj w bogactwie i w biedzie!

Refren:
W kinie, w Lublinie – kochaj mnie!
W Kłaju, w tramwaju – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj,
ale z całej siły kochaj.
W gminie, w Kętrzynie – kochaj mnie!
W metrze i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha,
ty mnie z całej siły kochaj!

Jak młody ułan dzielnie,
Jak młody ułan dzielnie,
Jak wartki na wiosnę strumień,
Na nartach wodnych w Mielnie,
Na nartach wodnych w Mielnie
Kochaj najmocniej, jak umiesz!

Latem w przydrożnym rowie,
Latem w przydrożnym rowie,
Zimą na sankach i nartach,
Najmocniej zaś w Krakowie,
Najmocniej zaś w Krakowie
Kochaj, bom tego jest warta!

Refren:
W kinie, w Lublinie – kochaj mnie!
W Kłaju, w tramwaju – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj,
ale z całej siły kochaj.
W gminie, w Kętrzynie – kochaj mnie!
W metrze i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha,
ty mnie z całej siły kochaj!

Ćwiczenia

1) Uzupełnij brakujące w tekście formy:

O ____ i o zmroku x 2,
W południe, w ____, o świcie,
W Skarżysku i w Sanoku,
W Skarżysku i w Sanoku
Ty mnie pokochaj nad życie!
W ____, w czapce, ____ x 2,
W ____ od stryjka ze Lwowa,
Na ____ w Ustce x 2,
Ty mnie pokochaj od nowa!

Refren:
W____, w Lublinie – kochaj mnie!
W Kłaju, w ____ – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj, ale z całej siły kochaj.
W gminie, w Kętrzynie – kochaj mnie!
W ____ i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha, ty mnie z całej siły kochaj!

W radości, no i w smutku x 2,
W radości z ciepłego lata,
Na _____ plaży, w Gródku x 2,
Kochaj mnie do końca świata!
W spokoju oraz w _____ x 2,
W _____ palmowych niedziel,
W Marwałdzie i w Gętlewie x 2,
Kochaj w bogactwie i w biedzie!

Refren:
W _____, w Lublinie – kochaj mnie!
W Kłaju, w _____ – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj, ale z całej siły kochaj.
W gminie, w Kętrzynie – kochaj mnie!
W _____ i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha, ty mnie z całej siły kochaj!

Jak młody ułan dzielnie x 2,
Jak wartki na wiosnę strumień,
Na _____ wodnych w Mielnie x 2,
Kochaj najmocniej, jak umiesz!
Latem w przydrożnym _____ x 2,
Zimą na _____ i _____,
Najmocniej zaś w Krakowie x 2,
Kochaj, bom tego jest warta!

Refren:
W _____, w Lublinie – kochaj mnie!
W Kłaju, w _____ – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj, ale z całej siły kochaj.
W gminie, w Kętrzynie – kochaj mnie!
W _____ i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha, ty mnie z całej siły kochaj!

2) Uzupełnij w tekście brakujące odpowiednie formy nazw polskich miejscowości:

O świcie i o zmroku x 2,
W południe, w nocy, o świcie,
W Skarżysku i w ____ x 2,
Ty mnie pokochaj nad życie!

W berecie, w czapce, chustce x 2,
W czapce od stryjka ze Lwowa,
Na falochronie w ____ x 2,
Ty mnie pokochaj od nowa!

Refren:
W kinie, w ____ – kochaj mnie!
W ____, w tramwaju – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj, ale z całej siły kochaj.
W gminie, w ____ – kochaj mnie!
W metrze i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha, ty mnie z całej siły kochaj!

W radości, no i w smutku x 2,
W radości z ciepłego lata,
Na piasku plaży, w ____ x 2,
Kochaj mnie do końca świata!
W spokoju oraz w gniewie x 2,
W spokoju palmowych niedziel,
W Marwałdzie i w Gętlewie x 2,
Kochaj w bogactwie i w biedzie!

Refren:
W kinie, w ____ – kochaj mnie!
W ____, w tramwaju – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj, ale z całej siły kochaj.
W gminie, w ____ – kochaj mnie!

W metrze i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha, ty mnie z całej siły kochaj!

Jak młody ułan dzielnie x 2,
Jak wartki na wiosnę strumień,
Na nartach wodnych w _____ x 2,
Kochaj najmocniej, jak umiesz!

Latem w przydrożnym rowie x 2,
Zimą na sankach i nartach,
Najmocniej zaś w _____ x 2,
Kochaj, bom tego jest warta!

Refren:
W kinie, w _____ – kochaj mnie!
W _____, w tramwaju – kochaj mnie!
Nie marudź, nie szlochaj, ale z całej siły kochaj.
W gminie, w _____ – kochaj mnie!
W metrze i w swetrze – kochaj mnie!
Czy miasto, czy wiocha, ty mnie z całej siły kochaj!

Spróbuj wskazać / nazwać oznaczone na mapie miejscowości.

3) Odpowiednie formy mianownika i miejscownika z końcówką *-e* uszereguj według towarzyszących im alternacji:

t : ć – świt : o świcie, ____

d : dź – ____

k : c – ____

n : ń – kino : w kinie, ____

r : rz – ____

w : wi – ____

4) Formy miejscownika w języku polskim służą wyrażeniu różnych zjawisk. Wskazane w tekście formy przydziel do odpowiednich grup, dopasuj niektóre z nich do fotografii:

pory dnia: *o świcie*, ____

lokatywność (miejsce pobytu, przebywania: pomieszczenia, miejscowości, pojazdy): *w kinie*, *w tramwaju*, *w Lublinie*, ____

ubranie (być w…): *w czapce*, ____

uczucia: *w smutku*, ____

sposób poruszania się: *na nartach*, ____

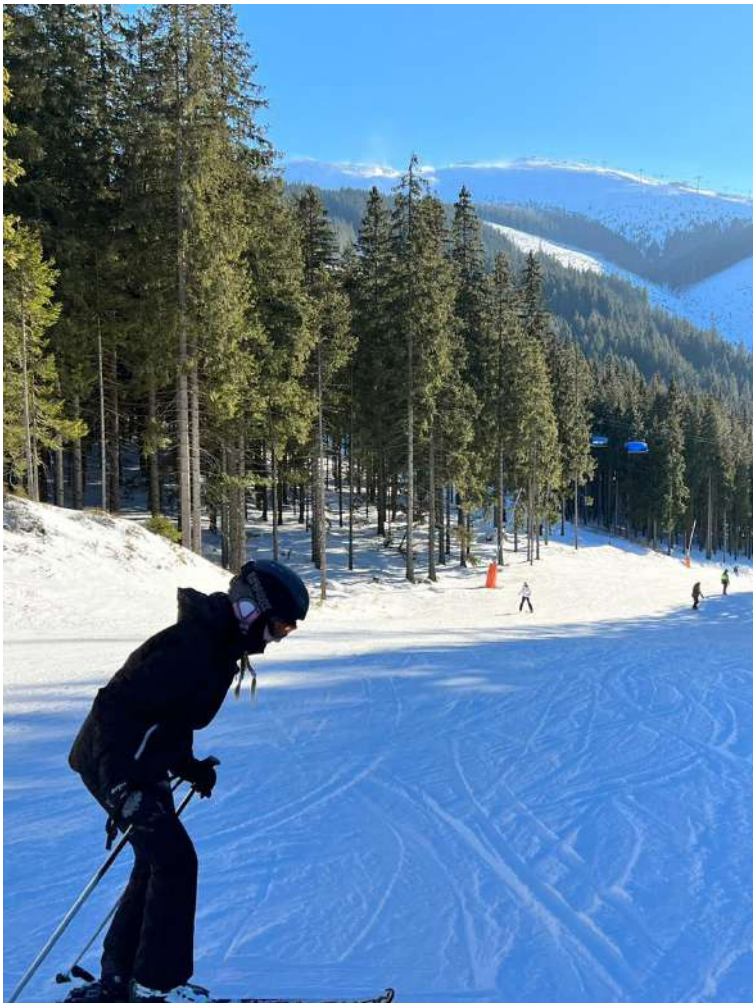

5) Gdzie można zwiedzić wskazane zabytki, obejrzeć wskazane obiekty?

Wawel można zwiedzić w *Krakowie*.

Kolumnę Zygmunta można zobaczyć w _____ (Warszawa).

Na koncert do Hali Widowiskowo-Sportowej „Spodek" można pójść w _____ (Katowice).

Po Długim Targu można spacerować w _____ (Gdańsk).

Mecz na Stadionie Śląskim można obejrzeć w _____ (Chorzów).

Kopalnię Guido można zwiedzać w _____ (Zabrze).

Granicę polsko-ukraińską można przekroczyć w _____ (Medyka).

Biały Dom można podziwiać w _____ (Waszyngton).

Na wieżę Eiffla można wejść w _____ (Paryż).

Biernik

YouTube *I love you* – śpiewa zespół T.Love
Słowa: Zygmunt Staszczyk
Muzyka: Andrzej Zeńczewski i Zygmunt Staszczyk

Olewam rząd, mandaty drogowe,
dealerów, maklerów, warty honorowe
i jeszcze wąsacza olewam na zdrowie,
Prymasa w lampasach, komuchów nie lubię.
Tylko na tobie naprawdę mi zależy,
Tylko ciebie naprawdę potrzebuję
i kiedy, kiedy znikasz, kiedy ciebie nie ma,
w powietrzu czuję, czegoś mi brakuje.

Ludzie mówią, że jestem pijakiem,
chodnikowym, równym chłopakiem.
Ludzie mówią, że nie trzymam tonacji,
nie ćwiczę gam nowej demokracji.
Ale ja mam w sobie mordercę,
wojownika, chcę zjeść twoje serce,
Chcę mieć w tobie przyjaciela,
Poczuć coś, poczuć coś, coś ci dać.

Chcę ci powiedzieć:
I love you, I love you, I love you, I love you.
Nie jestem mądry,
I love you, I love you, I love you.
Nie jestem dobry,
I love you, I love you, I love you, I love you.
Chcę ci powiedzieć:
I love you, I love you, I love you.

Pozytywnego coś, pozytywnego coś
bardzo chciałbym dać dziś tobie,
pozytywnego coś, pozytywnego –
to nie jest łatwe, to nie jest modne,
Ale ja nie lubię latać nisko –
uwierz mi, uwierz mi: chcę być blisko.
Telepatycznie, telefonicznie
wiem, o czym myślisz, wiem, czego chcesz.
Olewam złączonych w organizacjach,
Szprycerów olewam na kolejowych stacjach
I tych, co robią po uszy w biznesie,
W skarpionach białych olewam kolesi.
Tylko na tobie naprawdę mi zależy,
Tylko ciebie naprawdę potrzebuję
I kiedy, kiedy znikasz, kiedy ciebie nie ma,
w powietrzu czuję, czegoś mi brakuje.

Chcę ci powiedzieć:
I love you, I love you, I love you, I love you.
Nie jestem mądry,
I love you, I love you, I love you.
Nie jestem dobry,
I love you, I love you, I love you, I love you.
Chcę ci powiedzieć:
I love you, I love you, I love you.

W moim śmietniku obgryzłem wszystkie kości,
bo ja chciałbym żyć w mieście miłości.
W moim śmietniku pogryzłem kilku gości,
bo ja chciałbym żyć w mieście miłości.

I love you, I love you, I love you… I love you, I love you,
I love you
Chcę ci powiedzieć:
I love you, I love you, I love you, I love you.

Nie jestem mądry,
I love you, I love you, I love you.
Nie jestem dobry,
I love you, I love you, I love you, I love you.
Chcę ci powiedzieć:
I love you, I love you, I love you.

Ćwiczenia

1) Czy wiesz, co znaczy słowo „olewać"? Pamiętaj, że jest używane tylko w języku potocznym, jest kolokwializmem. Nie można go używać ani w sytuacjach oficjalnych, ani nawet półoficjalnych.

Z pomocą lektora lub słownika (np. wsjp.pl) wskaż w następującej zwrotce wyrazy z języka potocznego. Kiedy można ich używać? Co znaczą?

Olewam złączonych w organizacjach,
Szprycerów olewam na kolejowych stacjach
I tych, co robią po uszy w biznesie,
W skarpionach białych olewam kolesi.
Tylko na tobie naprawdę mi zależy,
Tylko ciebie naprawdę potrzebuję
I kiedy, kiedy znikasz, kiedy ciebie nie ma,
w powietrzu czuję, czegoś mi brakuje.

2) Jakiego przypadka wymaga czasownik „olewać"? Uzupełnij brakujące formy w pierwszej strofie piosenki:

Olewam ____, ____ drogowe,
____, ____, ____ honorowe
i jeszcze ____ olewam na zdrowie,
____ w lampasach, komuchów nie lubię.
Tylko na tobie naprawdę mi zależy,
Tylko ciebie naprawdę potrzebuję
i kiedy, kiedy znikasz, kiedy ciebie nie ma,
w powietrzu czuję, czegoś mi brakuje.

3) Wypisz rzeczowniki z drugiej strofy piosenki. Uzupełnij tabelę, by zawierała dla każdego z nich formy mianownika oraz biernika liczby pojedynczej i liczby mnogiej:

Ludzie mówią, że jestem pijakiem,
chodnikowym, równym chłopakiem.
Ludzie mówią, że nie trzymam tonacji,
nie ćwiczę gam nowej demokracji.

Ale ja mam w sobie mordercę,
wojownika, chcę zjeść twoje serce,
Chcę mieć w tobie przyjaciela,
Poczuć coś, poczuć coś, coś ci dać.

mianownik lp. (nominative singular)	biernik lp. (accusative singular)	mianownik lm. (nominative plural)	biernik lm. (accusative plural)
pijak	pijaka		
chłopak			

III.
Koniugacja

Czasowniki z rekcją dopełniaczową

YouTube *Ty się boisz myszy!* – śpiewa zespół Czerwone Gitary
Słowa: Jerzy Kossela
Muzyka: Jerzy Kossela

Jesteś taka jak inne dziewczęta,
[Nie powiedziałbym tego.]
Lubisz bawić się, być uśmiechnięta
[A, to tak!]
I choć wad masz różnych sto,
[Ile?]
Najdziwniejsze jest jednak to:
[Co?]

Refren:
To, że ty się boisz myszy,
Czy nie śmieszne to?
[Tak, śmieszne to.]
Ale ty się boisz myszy,
Tak jak mało kto,
[Jak mało kto.]
Ty się bardzo boisz myszy,
Nie wie o tym nikt,
[Tak, nie wie nikt.]
O tym, że się boisz myszy,
Choć to taki wstyd.
[Ach, jaki wstyd!]

Nie powinno to nikogo dziwić,
[A nie, nie, nie.]

Każdy przecież ma swoją słabą stronę,
[Hmmm, ty też.]
I choć ta zabawną jest,
Ciebie jednak przeraża mysz.

Refren:
[Co takiego?]
No, bo ty się boisz myszy,
Czy nie śmieszne to?
[Tak, śmieszne to.]
Ale ty się boisz myszy,
Tak jak mało kto,
[Jak mało kto.]
Ty się bardzo boisz myszy,
Nie wie o tym nikt,
[Tak, nie wie nikt.]
O tym, że się boisz myszy,
Choć to taki wstyd.
[Ach, jaki wstyd!]
O tym, że się boisz myszy,
Choć to taki wstyd.
[Ach, jaki wstyd!]

Ćwiczenia

1) Uzupełnij brakujące formy w tekście piosenki:

Jesteś taka jak inne dziewczęta
[Nie powiedziałbym tego.]
Lubisz _____, być uśmiechnięta
[A, to tak!]
I choć _____ masz różnych sto
[Ile?]

Najdziwniejsze jest jednak to
[Co?]

Refren:
To, że ty się boisz _____,
Czy nie śmieszne to?
[Tak, śmieszne to.]
Ale ty się boisz _____,
Tak jak mało kto,
[Jak mało kto.]
Ty się bardzo boisz _____,
Nie wie o tym nikt,
[Tak, nie wie nikt.]
O tym, że się boisz _____,
Choć to taki wstyd
[Ach, jaki wstyd!]

Nie powinno to _____ dziwić,
[A nie, nie, nie.]
Każdy przecież ma swoją słabą _____,
[Hmmm, ty też.]
I choć ta zabawną jest,
_____ jednak przeraża mysz.

Refren:
[Co takiego?]
No, bo ty się boisz _____,
Czy nie śmieszne to?
[Tak, śmieszne to.]
Ale ty się boisz _____,
Tak jak mało kto,
[Jak mało kto.]
Ty się bardzo boisz _____,
Nie wie o tym nikt,

[Tak, nie wie nikt.]
O tym, że się boisz ____,
Choć to taki wstyd
[Ach, jaki wstyd!]
O tym, że się boisz ____,
Choć to taki wstyd
[Ach, jaki wstyd!]

2) Dlaczego dziewczęta i kobiety boją się myszy?

_____
Czego jeszcze boją się najczęściej?

____, ____, ____, ____, ____, ____
Czego boją się mężczyźni?

____, ____, ____, ____, ____, ____
Czego Ty się boisz?

____, ____, ____, ____, ____, ____

3) Przyporządkuj w odpowiedniej formie podane wyrazy do odpowiednich czasowników wymagających dopełniacza:

wystraszyć się (kogo? czego?) ____
potrzebować ____
używać ____
szukać ____
nie widzieć ____
pilnować ____

(pająki, pieniądze, dzieci, klucze, mieszkanie, ciemności, pilot, komórka, stuk, pióro, szczoteczka do zębów, długopis, telefon, dokumenty, portfel, miłość, jedzenie, odpoczynek, duży pies, obrzydliwy pająk, strzał, złodziej, swój nos, telewizor, film, komputer, smartfon, karta kredytowa)

Czas teraźniejszy i przeszły

YouTube *Włóczęga* – śpiewa Czesław Niemen i zespół Akwarele
Słowa: Marta Bellan
Muzyka: Czesław Niemen

Gdzie Bajkał od morza gór sięga,
Przez śniegi, wichurę i noc
Wędruje zgarbiony włóczęga,
Hej! Dźwigając przeklęty swój los.

Do brzegu Bajkału podchodzi,
Wspomina rodzinny swój dom,
Ostatkiem sił wsiada do łodzi,
Na wiosłach zaciska swą dłoń.

Dopływa, ktoś wyszedł go spotkać,
Ktoś czeka… On sercem już zgadł:
– Ach, witaj mi matko najdroższa,
Czy zdrowi mój ojciec i brat?

Twój ojciec już dawno nie żyje,
Zmarznięty przykrywa go grób.
A brat Twój w dalekim Sybirze,
Kajdany mu dźwięczą u stóp…

Gdzie Bajkał od morza gór sięga,
Przez śniegi, wichurę i noc
Wędrował zgarbiony włóczęga,
Dźwigając przeklęty swój los.
Wędrował zgarbiony włóczęga,
Dźwigając przeklęty swój los.

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij brakujące czasowniki:

Gdzie Bajkał od morza gór ____,
Przez śniegi, wichurę i noc
____ zgarbiony włóczęga,
Hej! Dźwigając przeklęty swój los.

Do brzegu Bajkału ____,
____ rodzinny swój dom,
Ostatkiem sił ____ do łodzi,
Na wiosłach ____ swą dłoń.

____, ktoś wyszedł go spotkać,
Ktoś ____… On sercem już zgadł:
– Ach, witaj mi matko najdroższa,
Czy zdrowi mój ojciec i brat?

– Twój ojciec już dawno nie żyje,
Zmarznięty ____ go grób,
A brat Twój w dalekim Sybirze,
Kajdany mu ____ u stóp…

2) Ta historia została w piosence opowiedziana w czasie teraźniejszym, ale wszak rozegrała się dawno, zamień więc odpowiednie czasowniki na formy czasu przeszłego. Opowiedz więc, co zdarzyło się włóczędze:

Gdzie Bajkał od morza gór ____, przez śniegi, wichurę i noc ____ zgarbiony włóczęga, dźwigając przeklęty swój los. Do brzegu Bajkału ____, ____ rodzinny swój dom, ostatkiem sił ____ do łodzi, na wiosłach ____ swą dłoń ____, ktoś wyszedł go spotkać, ktoś ____… On sercem już zgadł:

– Ach, witaj mi matko najdroższa, czy zdrowi mój ojciec i brat?

– Twój ojciec już dawno nie żyje, zmarznięty przykrywa go grób, a brat Twój w dalekim Sybirze, kajdany mu dźwięczą u stóp…

Ostatnią strofę, która zawiera słowa matki do syna, zamień na mowę zależną. Powiedz, co oświadczyła matka synowi, używając również czasu przeszłego:

Matka powiedziała synowi, że *jego* ojciec już dawno *nie żył*, zmarznięty ____ go grób, a brat ____ w dalekim Sybirze, kajdany mu ____ u stóp.

3) Opowiedz jakiś epizod z historii Twojego kraju.

Tryb przypuszczający

YouTube *Klub Wesołego Szampana* – śpiewa zespół Formacja Nieżywych Schabuff
Słowa: Wojciech Płocharski
Muzyka: Formacja Nieżywych Schabuff

A gdybym miał cię zjeść, to co byś powiedziała?
A ugryźć gdybym chciał, czy coś byś przeciw miała?

Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…

A gdybym był krogulcem, to co byś powiedziała?
I gdybym przyszedł z teczką do łóżka i twego ciała?

Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…

A gdybym był młotkowym, w fabryce z młotkiem szalał,
to co byś powiedziała, czy coś byś przeciw miała?

Drżałabym, drżała, drżałabym, drżała…
Drżałabym, drżała, drżałabym, drżała…

A gdybym musiał odejść z teczką od twego ciała,
uciekać do robala, to co byś powiedziała?

Żałowałabym…

Ćwiczenia

1) Uzupełnij formy brakujące w tekście piosenki:

A gdybym miał cię _____, to co byś powiedziała?
A _____ gdybym chciał, czy coś byś przeciw miała?

Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…

A gdybym był krogulcem, to co byś ____?
I gdybym ____ z teczką do łóżka i twego ciała?

Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…

A gdybym był młotkowym, w fabryce z młotkiem ____,
to co byś powiedziała, czy coś byś przeciw miała?

Drżałabym, drżała, drżałabym, drżała…
Drżałabym, drżała, drżałabym, drżała…

A gdybym ____ odejść z teczką od twego ciała,
uciekać do robala, to co byś powiedziała?

Żałowałabym…

2) Podkreślone formy analityczne trybu przypuszczającego czasowników zamień na formy syntetyczne:

A **gdybym miał** cię zjeść, to co **byś powiedziała**?
*A jeśli **miałbym** cię zjeść, to co **powiedziałabyś**?*
A ugryźć **gdybym chciał**, czy coś **byś** przeciw **miała**?

_____
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…

A **gdybym był** krogulcem, to co **byś powiedziała**?

_____
I **gdybym przyszedł** z teczką do łóżka i twego ciała?

_____
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…
Chciałabym, chciała, chciałabym, chciała…

A **gdybym był** młotkowym, w fabryce z młotkiem **(bym) szalał**,

_____

to co **byś powiedziała**, czy coś **byś** przeciw **miała**?

_____

Drżałabym, drżała, drżałabym, drżała…
Drżałabym, drżała, drżałabym, drżała…

A **gdybym musiał** odejść z teczką od twego ciała,

_____

uciekać do robala, to co **byś powiedziała**?

_____

Żałowałabym…

3) Formy czasownikowe z refrenu zamień na formy z ruchomą cząstką i ułóż z nimi zdania:

Przykład: *przyszedłbym – Ja bym do ciebie wczoraj przyszedł, ale się rozchorowałem.*

chciałabym – _____
drżałabym – _____
żałowałabym – _____

4) Odpowiedz:

Czy chciałabyś / chciałbyś być krogulcem? Dlaczego?

_____

Czy chciałabyś, by Twój chłopak był młotkowym w fabryce? / Czy chciałbyś być młotkowym w fabryce? Dlaczego?

_____

Co zrobiłabyś / zrobiłbyś, gdybyś była / był prezydentką / prezydentem świata?

_____

Co zrobiłabyś / zrobiłbyś, gdybyś była / był: lasem, wodą w strumieniu, promieniem słońca, aparatem fotograficznym, komputerem najnowszej generacji?

5) Czy znasz legendę o złotej kaczce?

LEGENDA O ZŁOTEJ KACZCE*

W Warszawie mieszkał młody szewczyk Lutek. Szewc sam się bogacił, ale jego praktykant żył w nędzy. Kiedyś Lutek usłyszał opowieść o królewnie, która była zaklęta w złotą kaczkę. Dowiedział się, że kto tę królewnę odnajdzie w noc świętojańską**, może zdobyć wielkie skarby. W noc świętojańską poszedł szewczyk do lochów. Dotarł do piwnicy, gdzie pośrodku było jeziorko. Po jeziorze pływała złota kaczka. Kiedy Lutek przyszedł nad brzeg jeziora, kaczka zmieniła się w królewnę i powiedziała Lutkowi, jak może zdobyć majątek. Lutek dostanie sto dukatów***, które musi wydać w jeden dzień. Królewna postawiła jednak warunek – pieniądze Lutek musi koniecznie wydać sam na siebie, nikomu nie może dać ani grosza. Lutek uznał, że może to łatwo wykonać. Wziął dukaty i poszedł do miasta. Przez cały dzień jadł, pił, urządzał wycieczki za miasto, kupował sobie ubrania, ale otrzymanych stu dukatów wydać nie umiał. W końcu wieczorem zobaczył starego żołnierza inwalidę. Zrobiło mu się żal żołnierza, więc oddał mu resztę pieniędzy. Wtedy zagrzmiało, czar prysnął i pieniądze zniknęły, a królewna – złota kaczka zginęła na zawsze. Żołnierz powiedział Lutkowi, że dobrze zrobił, bo tylko zarobione uczciwie pieniądze dają szczęście. Obiecał mu, że od tej pory zawsze będzie szczęśliwy i bogaty. Rzeczywiście los Lutka odmienił się. Zawsze miał dobrą pracę, znalazł dobrą żonę i żył długo w zdrowiu, dostatnio i szczęśliwie.

Czy Ty szukałabyś / szukałbyś złotej kaczki? Co Ty zrobiłabyś / zrobiłbyś, gdybyś ją znalazła / znalazł? Czy umiałabyś / umiałbyś wydać na swoje potrzeby lub swoje przyjemności 100 dukatów w jeden dzień? Czy wolałabyś / wolałbyś mieć mniej pieniędzy, aby móc się nimi dzielić z innymi?

———————

* Zaadaptowała Jolanta Tambor na podst. A. Oppman (Or-Ot), *Złota kaczka*, w: *Klechdy domowe. Podania i legendy polskie*, zebr. H. Kostyrko, Warszawa 1989, s. 298–302.

** Noc świętojańska – noc przesilenia letniego z 23 na 24 czerwca w przeddzień św. Jana, początek lata.

*** Dukat – dawny (złoty) pieniądz.

Tryb rozkazujący

YouTube *Zostańmy sami* – śpiewa zespół De Mono
Słowa: Marek Kościkiewicz
Muzyka: De Mono

Spróbuj ochronić dom, wiem, że potrafisz.
Wyrzuć to całe zło, zostańmy sami.

Refren:
Zostańmy sami jeden dzień,
Jedyny tak do końca,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.
I nie godzinę ani dwie,
Wystarczy jeden dzień,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.

Spróbuj ocalić coś, coś więcej niż te ściany.
Schowaj głęboko klucz, jeszcze chwilę zostań z nami.

Refren:
Zostańmy sami jeden dzień,
Jedyny tak do końca,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.
I nie godzinę ani dwie,
Wystarczy jeden dzień,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.

O północy spojrzymy za siebie, wtedy to miało jakiś sens.
Było nam razem najlepiej, aż przyszedł nagle ten dzień.

Refren:
Zostańmy sami jeden dzień,

Jedyny tak do końca,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.
I nie godzinę ani dwie,
Wystarczy jeden dzień,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.

Ćwiczenia

1) Uzupełnij brakujące w tekście formy:

_____ ochronić dom, wiem, że potrafisz.
_____ to całe zło, _____ sami.

Refren:
_____ sami jeden dzień,
Jedyny tak do końca,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.
I nie godzinę ani dwie,
Wystarczy jeden dzień,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.

_____ ocalić coś, coś więcej niż te ściany.
_____ głęboko klucz, jeszcze chwilę _____ z nami.
Refren:
_____ sami jeden dzień,
Jedyny tak do końca,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.
I nie godzinę ani dwie,
Wystarczy jeden dzień,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.

O północy spojrzymy za siebie, wtedy to miało jakiś sens.
Było nam razem najlepiej, aż przyszedł nagle ten dzień.

Refren:
_____ sami jeden dzień,
Jedyny tak do końca,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.
I nie godzinę ani dwie,
Wystarczy jeden dzień,
Bo ja chcę z tobą dłużej zostać.

2) Od czasowników z piosenki utwórz formy trybu rozkazującego w liczbie pojedynczej i mnogiej:

Czasownik z piosenki	Bezokolicznik	2 os. lp.	1 os. lm.	2 os. lm.
spróbuj	spróbować	spróbuj	spróbujmy	spróbujcie
ochronić		ochroń		
wiem			wiedzmy	
potrafisz	potrafić			
wyrzuć				wyrzućcie

3) Ułóż zdania z czasownikami z tabeli:

Przykład: *Spróbuj zrobić to ćwiczenie. Spróbujmy mówić ciszej. Spróbujcie przetłumaczyć ten tekst.*

_____

4) Ile dni wystarczy bohaterowi piosenki na bycie z dziewczyną?

Ile dni wystarczyłoby Tobie?

5) Odpowiedz na pytania:

Ile dni ma:
tydzień?
marzec?
luty?
kwiecień?

Ile dni trwa:
Boże Narodzenie w Polsce / w Twoim kraju?
Wielki Post?
Boże Ciało?

Ile godzin i minut trwa / trwają:
doba?
kwadrans?
Twoja lekcja polskiego?
lekcje w Twoim kraju?
Twój dzień pracy?

YouTube *Zamieszkamy pod wspólnym dachem* – śpiewa zespół Pod Budą
Słowa: Andrzej Sikorowski
Muzyka: Andrzej Sikorowski

Zamieszkamy pod wspólnym dachem,
Przed obcymi zamkniemy drzwi.
Posadzimy przed domem kwiaty,
Których nocą nie zerwie nikt.

Przyniesiemy suchego drzewa,
Żeby zimą nie było źle,
Parę jabłek i trochę chleba,
Co nam starczą na cały wiek.

Przeczekamy każdy losu kaprys zły,
Żeby potem żyć, normalnie żyć.

Zamieszkajcie pod wspólnym dachem,
Przed obcymi zamknijcie drzwi.
I posadźcie przed domem kwiaty,
Których nocą nie zerwie nikt.

Przygotujcie suchego drzewa,
Żeby zimą nie było źle,
Parę jabłek i trochę chleba,
Co wam starczą na cały wiek.

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij brakujące formy:

____ pod wspólnym dachem,
Przed obcymi ____ drzwi.
____ przed domem kwiaty,
Których nocą nie zerwie nikt.

_____ suchego drzewa,
Żeby zimą nie było źle,
Parę jabłek i trochę chleba,
Co nam starczą na cały wiek.

_____ każdy losu kaprys zły,
Żeby potem żyć, normalnie żyć.

_____ pod wspólnym dachem,
Przed obcymi _____ drzwi.
I _____ przed domem kwiaty,
Których nocą nie zerwie nikt.

_____ suchego drzewa,
Żeby zimą nie było źle,
Parę jabłek i trochę chleba,
Co wam starczą na cały wiek.

2) Proszę przekształcić kolejną strofę tak, by była skierowana do Pana, Pani i Państwa w trybie rozkazującym:

Niech Pani zamieszka (z kimś) pod wspólnym dachem,
przed obcymi niech Pani zamknie drzwi
_____

Niech Pan zamieszka _____

Niech Państwo zamieszkają _____

3) Proszę użyć w dwóch początkowych strofach trybu rozkazującego w 1. os. lm. (plural):

Zamieszkajmy _____

4) Zaproponuj swojemu chłopakowi / swojej dziewczynie albo przyjaciółce / przyjacielowi wspólną przyszłość / wspólne działania, wyraź w tej wypowiedzi swoje marzenia, np.:

Wsiądźmy na statek i popłyńmy w podróż dookoła świata ____

5) Ułóż swój głos w dyskusji, debacie na temat przyszłości świata, stosując argumenty ekologiczne. Użyj zwrotów:

przyjmijmy, że…, przypuśćmy, że…, dajmy na to, że…, powiedzmy, że…, spójrzmy na to z perspektywy…

Np. *Przyjmijmy, że od jutra nikt nie myje zębów przy odkręconej wodzie* ____

Procesualność

YouTube *Nowa wieża Babel* – śpiewa zespół Budka Suflera
Słowa: Andrzej Mogielnicki
Muzyka: Romuald Lipko

Świat się wokół nas wciąż mniejszy staje,
Kontynenty na odległość dłoni są,
Samoloty jak z dziecinnych bajek
Ponad głową coraz szybciej niebo tną,
Ludzie wciąż wędrują wielkim, głośnym stadem,
Z pomieszania mowy słychać jeden głos:
Zbudowano drugą, większą wieżę Babel,
Kto pamięta tamtej, pierwszej wieży los?

Świat się kurczy jak przekłuty balon,
Człowiek też maleje szybko razem z nim,
Przerażony swą niewielką skalą
Coraz bardziej samotnieje w tłumie tym,
Stąd ucieczki nieprzytomne pustą drogą,
Jakby gdzieś coś za zakrętem było tam,
I te wiersze napisane dla nikogo,
I te płótna pełne nostalgicznych plam.

Wieża Babel,
Piękny, choć nieludzki ląd.
Coraz dalej:
Czy to postęp, czy to błąd? Coraz dalej,
Coraz trudniej uciec stąd…

Wieża Babel…
Piękny, choć nieludzki ląd.
Coraz dalej:

Czy to postęp, czy to błąd?
Coraz dalej,
Coraz trudniej uciec stąd…

Ćwiczenia

1) Uporządkuj kolejne wersy zwrotek (ponumeruj je zgodnie z usłyszanym tekstem piosenki):

_____ Ludzie wciąż wędrują wielkim, głośnym stadem,
_____ Zbudowano drugą, większą wieżę Babel,
_____ Ponad głową coraz szybciej niebo tną,
_____ Świat się wokół nas wciąż mniejszy staje,
_____ Kto pamięta tamtej, pierwszej wieży los?
_____ Samoloty jak z dziecinnych bajek,
_____ Z pomieszania mowy słychać jeden głos:
_____ Kontynenty na odległość dłoni są,
_____ I te wiersze napisane dla nikogo,
_____ Przerażony swą niewielką skalą
_____ I te płótna pełne nostalgicznych plam.
_____ Coraz bardziej samotnieje w tłumie tym,
_____ Jakby gdzieś coś za zakrętem było tam,
_____ Człowiek też maleje szybko razem z nim,
_____ Świat się kurczy jak przekłuty balon,
_____ Stąd ucieczki nieprzytomne pustą drogą,
_____ Czy to postęp, czy to błąd?
_____ Coraz dalej:
_____ Coraz trudniej uciec stąd…
_____ Wieża Babel,
_____ Coraz dalej,
_____ Piękny, choć nieludzki ląd.
_____ Coraz dalej,
_____ Coraz trudniej uciec stąd…
_____ Piękny, choć nieludzki ląd.

_____ Coraz dalej:
_____ Czy to postęp, czy to błąd?
_____ Wieża Babel…

2) Posługując się słowami piosenki, wpisz do tabeli stopień wyższy wskazanych przysłówków:

stopień równy	stopień wyższy
mocno	mocniej
szybko	
daleko	
trudno	
bardzo	

Uzupełnij właściwymi formami przysłówków:

daleko

Warszawa jest *daleko* od Katowic, ale Gdańsk jest *dalej*, a Sztokholm jest *najdalej*.

szybko

Rowerem można jechać _____, pociągiem _____, a samolotem leci się _____

trudno

Z uczeniem się języka polskiego idzie mi trochę _____, ale z chińskim idzie mi _____, a z arabskim _____

bardzo

Lody lubię _____, ale ogórki kiszone _____, a śledzie _____

czysto

W mojej kuchni jest _____, ale u mojej mamy na pewno jest _____, a u mojej babci _____

dobrze

Ja gotuję _____, ale moja córka _____, a mój mąż *najlepiej* z nas wszystkich.

3) Pomagając sobie słowami piosenki, spróbuj utworzyć czasownik procesualny – taki, który oznacza proces, dochodzenie do stanu wskazanego odpowiednim przymiotnikiem. Czy taki czasownik można utworzyć od wszystkich przymiotników?

przymiotnik	czasownik procesualny odprzymiotnikowy w bezkoliczniku	3 os. lp.
samotny	*samotnieć*	*samotnieje*
mały		
duży		
głośny		
pusty		
nieludzki		
pełny		
piękny		

4) Spróbuj utworzyć czasowniki procesualne od wskazanych przymiotników, a następnie ułóż z nimi zdania:

Przykład: *zdrowy – (wy)zdrowieć – (on) (wy)zdrowieje.*

No to zdrowiej szybko!

Ona jest poważnie chora, ale na pewno wyzdrowieje.

zielony – (z)zielenieć – ____

biały – ____

czarny – ____

czerwony – (po)____

siwy – (po/o)____

purpurowy – (s)____

biedny – (z)____

brzydki – (z)____

ładny – (wy) ____

Czy wiesz, co znaczą zwroty:

Ona zzieleniała ze złości.

On zzieleniał z zazdrości.

On zzieleniał na twarzy.

Ona spurpurowiała na twarzy.
Ja chyba osiwieję!
Poszarzeć na twarzy.

W jakiej sytuacji ich użyjesz? Spróbuj opisać takie sytuacje.

5) Czy wiesz, co to jest wieża Babel? Jaki był jej los?
W piosence mamy fragment o „pomieszaniu mowy". Jakimi językami mówi się dziś w Europie?
Przykład: *w Wielkiej Brytanii (Anglii) – po angielsku*,
we Francji – po francusku,

w Polsce – po _____,
w Czechii – po _____,
w Słowacji – po _____,
w Ukrainie – po _____,
na Litwie – po _____,
na Białorusi – po _____,
we Włoszech – po _____,
w Hiszpanii – po _____,
w Grecji – po _____,
w Portugalii – po _____,
w Słowenii – po _____,
w Chorwacji – po _____,
w Serbii – po _____,
w Niemczech – po _____,
w Austrii – po _____,
w Szwajcarii – po _____ i po _____, i po _____, i po _____
w Belgii – po _____ i po _____,
w Holandii – po _____

6) Co w piosence nazwane jest drugą wieżą Babel? To metafora. Czego?
Znajdź argumenty na to, iż świat stał się „globalną wioską" (wedle słów McLuhana).

Imiesłów współczesny i uprzedni

Lady Głupota – śpiewa Irek Dudek i Shakin' Dudi
Słowa: Dariusz Dusza
Muzyka: Irek Dudek

Kiedy tylko małpa spadła z drzewa,
Żeby z drugą małpą zagrać w piłkę nożną,
Kiedy węża posłuchała Ewa
I zerwała jabłko, by szarlotkę upiec,
Kiedy Noe zabrał na swą arkę muchy i komary zamiast dinozaurów,
Sprawa była to Lady Głupoty.

Kiedy Wanda odrzuciła Niemca,
Tracąc Mercedesa na rzecz brudnej wody,
Kiedy Bona ziemniaki sprowadziła,
By na handlu bimbrem zrobić miliony,
Gdy Sobieski z Turkami wojował,
Zamiast w Wiedniu z nimi pohandlować,
Sprawa była to Lady Głupoty.

Refren:
Lady Głupoto, chcę złożyć ci hołd,
Wielki twój zasięg i wielka twa moc.
Cały świat, cały świat w rękach twych.
Lady Głupoto, nie zgaśnie twój blask,
Ty wiecznie żywa mieszkasz w nas,
Chociaż my, chociaż my – my płacimy czynsz.

Gdy w urzędzie tracę osiem godzin,
Gdy jedynej słusznej racji ktoś dowodzi,
Gdy w gazecie czytam felietony,

Gdy przemawia pewien działacz nawiedzony,
Gdy rozmawiam z każdym o tym samym,
Gdy problemy sami nowe wciąż stwarzamy,
Wtedy widzę ją – Lady Głupotę.

Refren:
Lady Głupoto, chcę złożyć ci hołd,
Wielki twój zasięg i wielka twa moc.
Cały świat, cały świat w rękach twych.
Lady Głupoto, nie zgaśnie twój blask,
Ty wiecznie żywa mieszkasz w nas,
Chociaż my, chociaż my – my płacimy czynsz.

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij wyrazy brakujące w tekście:

Kiedy tylko małpa ____ z drzewa,
Żeby z drugą małpą zagrać w piłkę nożną,
Kiedy węża ____ Ewa
I ____ jabłko, by szarlotkę upiec,
Kiedy Noe ____ na swą arkę muchy i komary zamiast dinozaurów,
Sprawa była to Lady Głupoty.

Kiedy Wanda ____ Niemca,
Tracąc Mercedesa na rzecz brudnej wody,
Kiedy Bona ziemniaki ____,
By na handlu bimbrem zrobić miliony,
Gdy Sobieski z Turkami ____,
Zamiast w Wiedniu z nimi pohandlować,
Sprawa była to Lady Głupoty.

Refren:
Lady Głupoto, chcę złożyć ci hołd,
Wielki twój zasięg i wielka twa moc.
Cały świat, cały świat w rękach twych.
Lady Głupoto, nie zgaśnie twój blask,
Ty wiecznie żywa _____ w nas,
Chociaż my, chociaż my – my _____ czynsz.

Gdy w urzędzie _____ osiem godzin,
Gdy jedynej słusznej racji ktoś _____,
Gdy w gazecie _____ felietony,
Gdy _____ pewien działacz nawiedzony,
Gdy _____ z każdym o tym samym,
Gdy problemy sami nowe wciąż _____,
Wtedy _____ ją – Lady Głupotę.

Refren:
Lady Głupoto, chcę złożyć ci hołd,
Wielki twój zasięg i wielka twa moc.
Cały świat, cały świat w rękach twych.
Lady Głupoto, nie zgaśnie twój blask,
Ty wiecznie żywa _____ w nas,
Chociaż my, chociaż my – my _____ czynsz.

2) Utwórz bezokolicznik dla czasowników, które występują w tekście. Określ ich aspekt, czy są to czasowniki niedokonane czy dokonane?

Forma z tekstu	Bezokolicznik	Aspekt
spadła	*spaść*	*dokonany*
zagrać		

3) Czasowniki w pierwszej i drugiej strofie zamień na formy czasu przyszłego:

Kiedy tylko małpa *spadnie* z drzewa,
Żeby z drugą małpą zagrać w piłkę nożną,
Kiedy węża _____ Ewa
I _____ jabłko, by szarlotkę upiec,
Kiedy Noe _____ na swą arkę muchy i komary zamiast dinozaurów,
Sprawa _____ to Lady Głupoty.

Kiedy Wanda _____ Niemca,
Tracąc Mercedesa na rzecz brudnej wody,
Kiedy Bona ziemniaki _____,
By na handlu bimbrem zrobić miliony,
Gdy Sobieski z Turkami _____,
Zamiast w Wiedniu z nimi pohandlować,
Sprawa _____ to Lady Głupoty.

4) Czasowniki ze strofy ostatniej zamień na czas przeszły:

Gdy w urzędzie *tracisz* osiem godzin,
Gdy jedynej słusznej racji ktoś _____,
Gdy w gazecie _____ felietony,
Gdy _____ pewien działacz nawiedzony,
Gdy _____ z każdym o tym samym,
Gdy problemy sami nowe wciąż _____,
Wtedy _____ ją – Lady Głupotę.

5) Od jakich czasowników możesz utworzyć tylko imiesłów współczesny, a od jakich tylko imiesłów uprzedni:

bezokolicznik	aspekt	imiesłów uprzedni	imiesłów współczesny
spaść	dokonany	spadłszy	—

Zamień zdania rozpoczynające się od *kiedy*, *gdy* na imiesłowowe równoważniki zdań. Dokończ te zdania, stosując odpowiedni imiesłów:

Przykład: *Kiedy tylko małpa spadła z drzewa,* ____ = *Małpa spadłszy z drzewa,* ____ *Małpa spadłszy z drzewa, złamała sobie rękę.*

Kiedy węża posłuchała Ewa i zerwała jabłko, by szarlotkę upiec,
Ewa, ____ i ____,
Kiedy Noe zabrał na swą arkę muchy i komary zamiast dinozaurów,
Noe, ____
Kiedy Wanda odrzuciła Niemca,
Wanda, ____
Kiedy Bona ziemniaki sprowadziła,
Bona, ____
Gdy Sobieski z Turkami wojował,
_____
Gdy w urzędzie tracę osiem godzin,
_____
Gdy jedynej słusznej racji ktoś dowodzi,
_____
Gdy w gazecie czytam felietony,
_____
Gdy przemawia pewien działacz nawiedzony,
_____

Gdy rozmawiam z każdym o tym samym,

_____

Gdy problemy sami nowe wciąż stwarzamy,

_____

6) Zastosuj właściwe formy wołacza:

Pani _____ (głupota), nie prześladuj mnie!
Pani _____ (mądrość), bądź ze mną zawsze!
Pani _____ (Krysia), czy może pani do mnie podejść?
Pani _____ (Krystyna), proszę odebrać telefon.
Panie _____ (Stefan), proszę zaczekać.
Pani _____ (prezes / prezeska), czy mogę prosić o głos.
Pani _____ (redaktor / redaktorka), czy czytała Pani mój tekst?

7) Proszę uzupełnić*

_____ (Litwa), ojczyzno moja,
Ty jesteś jak zdrowie!
[Adam Mickiewicz: *Pan Tadeusz*]

O ty _____ (polska mowa)!
ty _____ (sługa moja) i _____ (królowa),
_____ (moja kochanka) i _____ (siostra), i _____ (matka)!
[Jerzy Żuławski: *Polska mowa*]

Wielkie ci dzięki, _____ (szczytne źródełko) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (bystry potok) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (z gór kaskaderka) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (polna pasterka) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (rzeka rzeczona) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (morski grzebień) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (liść naziemny) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (liść nadrzewny) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (szum koronny) za twoje piosenki

* Utwory literackie przytaczamy za: M. Kita, *Wybieram gramatykę. Gramatyka języka polskiego w praktyce (dla cudzoziemców zaawansowanych)*, t. 1, Katowice 1998, s. 131–133.

Wielkie ci dzięki, _____ (pstry kogucik) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (żabka kumoszka) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (świerszcz świerszczący) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (grom dudniący) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (deszcz bębniący) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (wiatr świszczący) za twoje piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (ogień strzelisty) za twoje piosenki
Wielkie wam dzięki, _____ (chóry naniebne) za wasze piosenki
Wielkie ci dzięki, _____ (cisza wieczysta) za twoje piosenki
[Edward Stachura: *Dziękczynienie*]*

8) Czy wiesz, kiedy użyć zaimka *twoja*, a kiedy *twa*? Jaka jest różnica między nimi? Utwórz formy skrócone wskazanych zaimków i ułóż z nimi zdania:

twoich – twych
Widziałam wczoraj twoich kolegów. W twych rękach moja przyszłość.
swoją – _____
_____
swoimi – _____
_____
swoje – _____
_____
swoich – _____
_____
moja – _____
_____
mojej – _____
_____
moją – _____
_____
moimi – _____
_____
moich – _____
_____
twojego – _____

_____

twoim – ____

_____

twoja – ____

____

twoimi – ____

_____

IV.
Mowa zależna

YouTube *Niebezpieczna kawiarnia* – śpiewa Kabaret OT.TO
Słowa: Wiesław Tupaczewski
Muzyka: Andrzej Piekarczyk

W kawiarni siedzę prawie całkiem sam,
Pod oknem jakiś pan porucznik czyta „Zeit"
– Głowę bym dał, że skądś go znam.

W kawiarni siedzę prawie całkiem sam,
Pod oknem tylko jakiś major czyta „Zeit"
– Głowę bym dał, że skądś go znam.

Skąd ja go znam? Wiem, że skądś go znam.
Wiem na pewno, że go skądś znam.

Już pół godziny temu miał tu być
Z centrali łącznik, lecz nie przyszedł nikt.
Kto wie, może złapali go gdzieś.

Chyba gdzieś wpadł,
Chyba raczej wpadł,
Tak, to pewne, że on gdzieś wpadł.

Wpadł, a pewnie ten porucznik (pan major)
Ma mnie śledzić, ot cholera, co mam robić,
Chyba wiać mi przyjdzie.

Wstyd tak głupio wiać przed czasem,
Będąc kontrwywiadu asem,
Bez instrukcji dziś wymyślę jakiś podstęp.

Wstyd tak głupio wiać przed czasem,
Będąc kontrwywiadu asem,
Bez instrukcji dziś wymyślę jakiś podstęp.

Wiem, podejdę i mu powiem,
Że nie jestem tym facetem,
Za którego wziął mnie.

Porucznik wstaje nagle, tak jak ja
I skurcz uśmiechu krzywi mu pobladłą twarz,
Sięga po broń, to samo robię ja.

Więc major mnie rozpoznał, stało się,
Dekonspiracja pełna, trudno, ludzka rzecz
I najlepszemu zdarza się.

On wie, że wiem.
Ja wiem, że on wie.
On wie, że ja wiem, że on wie.

Ja wiem, że wiem.
On wie, że ja wiem.
Ja wiem, że on wie, że ja wiem.

I strzelamy w jednej chwili: Ja go trafiam, on mnie trafia…

I zginęli, i zginęli,
I tak zginęli Stirlitz i Kloss.

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij brakujące czasowniki:

W kawiarni ____ prawie całkiem sam,
Pod oknem jakiś pan porucznik ____„Zeit”
– Głowę bym dał, że skądś go znam.
W kawiarni siedzę prawie całkiem sam,

Pod oknem tylko jakiś major czyta „Zeit” –
Głowę bym dał, że skądś go _____

Skąd ja go znam?
Wiem, że skądś go znam.
Wiem na pewno, że go skądś znam.

Już pół godziny temu miał tu być
Z centrali łącznik, lecz nie _____ nikt.
Kto wie, może _____ go gdzieś.

Chyba gdzieś _____,
Chyba raczej wpadł,
Tak, to pewne, że on gdzieś wpadł.

Wpadł, a pewnie ten porucznik (pan major)
Ma mnie _____, ot cholera, co mam robić,
Chyba wiać mi przyjdzie.

Wstyd tak głupio _____przed czasem,
Będąc kontrwywiadu asem,
Bez instrukcji dziś _____ jakiś podstęp.

Wstyd tak głupio _____ przed czasem,
Będąc kontrwywiadu asem,
Bez instrukcji dziś _____ jakiś podstęp.

Wiem, _____ i mu powiem,
Że nie jestem tym facetem,
Za którego wziął mnie.

Porucznik _____ nagle, tak jak ja
I skurcz uśmiechu krzywi mu pobladłą twarz,
Sięga po broń, to samo robię ja.

Więc major mnie _____, stało się,
Dekonspiracja pełna, trudno, ludzka rzecz
I najlepszemu zdarza się.

On wie, że _____
Ja wiem, że on wie.
On _____, że ja wiem, że on wie.

Ja wiem, że _____
On wie, że ja wiem.
Ja wiem, że on _____, że ja wiem.

I _____ w jednej chwili:
Ja go trafiam, on mnie trafia…

I zginęli, i zginęli,
I tak zginęli Stirlitz i Kloss.

2) Uzupełnij brakujące w końcowych strofach piosenki formy czasowników:

On _____, że _____
Ja _____, że on _____
On _____, że ja _____, że on _____
Ja _____, że _____
On _____, że ja _____
Ja _____, że on _____, że ja _____
I strzelamy w jednej chwili: Ja go trafiam, on mnie trafia…
I zginęli, i zginęli,
I tak zginęli Stirlitz i Kloss.

3) Przedstaw te rozmyślania ze swojego punktu widzenia jako zewnętrznego obserwatora:

On wie, że on wie . _____ _____ _____ _____

4) Opowiedz, co wiedzą o sobie nawzajem bohaterowie piosenki:

Stirlitz wie, że Kloss: ____

5) Dokończ zdania:

Ty wiesz, że ona wie, że ____

Ty wiesz, że ona wie o twoim ____

One wiedzą, że on wie, że ____

One wiedzą, że on wie o jej ____

Ja wiem, że wy ____

Ja wiem o waszym ____

One wiedzą, że oni ____

One wiedzą o ich ____

Ty wiesz, że my ____

Ty wiesz o naszym ____

UWAGA:

Stirlitz i Kloss to bohaterowie seriali (dziś nazwalibyśmy je popkulturowymi):

- *Stawka większa niż życie*, polski miniserial z lat 1967–1968, częściowo na podstawie wcześniejszych spektakli telewizyjnego Teatru Sensancji; głównym bohaterem serialu był Hans Kloss, czyli aliancki agent J-23 w niemieckiej armii (to Polak Stanisłam Kolicki); rolę Hansa Klossa zagrał Stanisław Mikulski;
- *17 mgnień wiosny*, radziecki miniserial z 1973 roku, którego głównym bohaterem był pułkownik Maksym Maksymowicz Isajew, będący agentem jako SS-Standartenführer Max Otto von Stirlitz, grany przez Wiaczesława Tichonowa.

Wyczyny filmowe obu agentów były spektakularne, dowcipkowano, że to oni we dwójkę właściwie wygrali wojnę.

V.
Liczebniki

YouTube *Dozwolone do lat osiemnastu* – śpiewa zespół Czerwone Gitary
Słowa: Krzysztof Dzikowski, Kazimierz Winkler
Muzyka: Seweryn Krajewski

Nie możemy iść dzisiaj do kina:
„Dozwolone od lat osiemnastu".
Mówić: „chłopiec mój, moja dziewczyna":
„Dozwolone od lat osiemnastu".
Czy mi wolno zakochać się w tobie,
W twym uśmiechu i twych oczu blasku?
Czy ktoś głosem surowym nie powie:
„Dozwolone od lat osiemnastu".
Taki refren powtarza starszy brat:
„Dozwolone od osiemnastu lat".
Więc po nocach się śni – już każdy zgadł –
„Dozwolone od osiemnastu lat".

Lecz możemy umówić się z wiosną –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
Śmiać się, śpiewać piosenki zbyt głośno –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
W śnieżną bitwę zabawić się zimą –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
Mówić: „serwus" do swojej dziewczyny –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
Nowy refren powtarza wszystkim wiatr:
„Dozwolone do osiemnastu lat".
Znów po nocach się śni – już każdy zgadł –
„Dozwolone do osiemnastu lat".

Czas ucieka, choć nikt go nie prosi,
Wkrótce drogę wybierzesz już własną
I niedługo przestanie ci grozić:
„Dozwolone od lat osiemnastu".

Ale choćbyś przekroczył trzydziestkę,
Gdy pewnego dnia kiepski masz nastrój,
To rób wszystko, co tylko na świecie
Dozwolone do lat osiemnastu.

Ćwiczenia

1) Uzupełnij luki w tekście: co jest dozwolone **od** lat osiemnastu, a co **do** lat osiemnastu:

Nie możemy _____ dzisiaj do _____:
„Dozwolone od lat osiemnastu".
_____: „chłopiec _____, _____ dziewczyna":
„Dozwolone od lat osiemnastu".
Czy mi wolno _____ w tobie,
W twym uśmiechu i twych oczu blasku?
Czy ktoś głosem surowym nie powie:
„Dozwolone od lat osiemnastu".
Taki refren powtarza starszy brat:
„Dozwolone od osiemnastu lat".
Więc po nocach się śni – już każdy zgadł –
„Dozwolone od osiemnastu lat".

Lecz możemy _____ z _____ –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
_____, _____ piosenki zbyt _____ –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
W _____ bitwę _____ zimą –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
Mówić: „_____" do swojej dziewczyny –
„Dozwolone do lat osiemnastu".
Nowy refren powtarza wszystkim wiatr:
„Dozwolone do osiemnastu lat".
Znów po nocach się śni – już każdy zgadł –
„Dozwolone do osiemnastu lat".

Czas ucieka, choć nikt go nie prosi,
Wkrótce drogę wybierzesz już własną
I niedługo przestanie ci grozić:
„Dozwolone od lat osiemnastu".
Ale choćbyś przekroczył trzydziestkę,
Gdy pewnego dnia kiepski masz nastrój,
To rób wszystko, co tylko na świecie
Dozwolone do lat osiemnastu.

2) Co w Twoim kraju jest dozwolone od lat 18? Co powinno być dozwolone od lat 18? Czy to dobra granica wieku? Może uważasz, że powinny obowiązywać inne granice wiekowe?

3) Co robiłaś / robiłeś jako dziecko? Co chciałaś / chciałeś robić jako osoba dorosła? Czy Twoje marzenia się spełniły? Czy chciałabyś / chciałbyś wrócić do czasów dzieciństwa?

3) Powiedz to, odpowiednio odmieniając liczebniki:

W Polsce:
można głosować od 18 lat,
można być wybieranym do Sejmu od 21 lat (Sejm to niższa izba parlamentu),
można być wybieranym do Senatu od 30 lat (Senat to wyższa izba parlamentu),
można być wybieranym na prezydenta od 35 lat,
do przedszkola najczęściej idzie się od 3 lat,
do szkoły podstawowej najczęściej idzie się od 7 lat,
do liceum najczęściej idzie się od 15 lat,
na studia najczęściej idzie się od 19 lat.

We Włoszech:
można wybierać przedstawicieli do Izby Deputowanych od 18 lat,
można być wybieranym do Izby Deputowanych od 25 lat,
można wybierać do Senatu od 25 lat,
można być wybieranym do Senatu od 40 lat,
można być wybieranym na prezydenta od 50 lat.

A w Twoim kraju?

VI.
Leksyka

Rzeczy codziennego użytku

YouTube *Damska torebka* – śpiewa zespół Pod Budą
Słowa: Andrzej Sikorowski
Muzyka: Andrzej Sikorowski

Torebka kobiety –
Tajemnica, której wciąż nie mogę zgłębić,
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Do ramienia przywiązany księżyc.
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Do ramienia przywiązany księżyc.

W torebce kobiety:
Klucz do domu, tramwajowe są bilety,
Kłębek planów gotowych do snucia,
Papierosy albo guma do żucia,
Portmonetka z maleńkim kasztanem,
Jakiś kwit zapomniany na amen,
Dwie pigułki przeciwko migrenie,
W buteleczce perfumy „Marzenie".

Torebka kobiety
Pozostanie dla mnie zawsze tajemnicą.
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Która właśnie przelatuje nad ulicą.
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Która właśnie przelatuje nad ulicą.

W kobiecej torebce
Jest długopis i pomięte są przylepce,
Czyjś telefon pisany w pośpiechu
I pomadka czerwona od grzechu,

Jest chusteczka, bo czasem się płacze,
List donikąd, bo zgubił się znaczek
I maskotka od kogoś na szczęście.

A mnie tak przeczucie szepce,
Że czasami w tej torebce,
Gdzieś tam na dnie, jest schowane moje zdjęcie.

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij wyrazy brakujące w tekście (zawartość damskiej torebki):

Torebka kobiety –
Tajemnica, której wciąż nie mogę zgłębić,
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Do ramienia przywiązany księżyc.
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Do ramienia przywiązany księżyc.

W torebce kobiety:
_____, _____ są _____,
Kłębek planów gotowych do snucia,
_____ albo _____,
_____ z maleńkim kasztanem,
Jakiś _____ zapomniany na amen,
Dwie _____ przeciwko migrenie,
W buteleczce _____ „Marzenie”.

Torebka kobiety
Pozostanie dla mnie zawsze tajemnicą.
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Która właśnie przelatuje nad ulicą.
To jest coś, jakby warkocz u komety,
Która właśnie przelatuje nad ulicą.

W kobiecej torebce
Jest _____ i pomięte są _____,
Czyjś _____ pisany w pośpiechu
I _____ czerwona od grzechu,
Jest _____, bo czasem się płacze,
List donikąd, bo zgubił się _____
I _____ od kogoś na szczęście.

A mnie tak przeczucie szepce,
Że czasami w tej torebce,
Gdzieś tam na dnie, jest schowane moje _____

2) Proszę wskazać i nazwać przedmioty, które znajdują się w torebce kobiety z piosenki:

3) Co Ty masz w torebce? A Twoja przyjaciółka?
Dlaczego kobiety mają takie duże torebki?

4) Proszę zastąpić wyróżnione imiesłowy osobowymi formami czasowników:
Przykład: *Do ramienia przywiązany księżyc – księżyc, który ktoś przywiązał do ramienia*

Jakiś kwit zapomniany na amen – ____
pomięte są przylepce – ____
Czyjś telefon pisany w pośpiechu – ____
jest schowane moje zdjęcie – ____

5) Osobowe formy czasowników zastąp odpowiednimi imiesłowami:
Przykład: *Tajemnica, której wciąż nie mogę zgłębić – niezgłębiona tajemnica*

Która właśnie przelatuje nad ulicą – ____
czasem się płacze – ____
zgubił się znaczek – ____
A mnie tak przeczucie szepce – ____

6) Wskazane rzeczowniki odczasownikowe zamień na osobowe formy czasowników:
Przykład: *Kłębek planów gotowych do snucia – ktoś snuje plany*

guma do żucia – ____
„Marzenie” – ____
przeczucie – ____

7) Zastanów się, „o czym” jest ta piosenka? W jakich tekstach spotykamy słowa: *tajemnica*, *księżyc*, *warkocz*, *pomadka czerwona od grzechu*? Jakie jeszcze słowa i wyrażenia w piosence pozwalają ją odczytywać metaforycznie?

Potrawy

YouTube *Zasmażka* – śpiewa Kabaret OT.TO
Słowa: Wiesław Tupaczewski
Muzyka: Wiesław Tupaczewski, Andrzej Piekarczyk

Poznałem Cię w przydrożnym bistro,
Romantycznie jadłaś schab,
Ja jadłem kiszkę z ziemniakami, gdy
Nagle rzekłaś do mnie, nagle rzekłaś do mnie:
– Daj mi kaszanki, ten schab ma chyba ze sto lat!
I wtedy już wiedziałem, że Ty jesteś „my love".

Pojedziemy do Pizy na pizzę i pyzy,
Salceson w Romie, mielony w Lizbonie,
Trochę ryżu w Paryżu i dynie w Londynie,
Szczypiorku w New Yorku i arbuza w Kartuzach.

Kiedy w Londynie w małej knajpce
Wchłaniałem kiszkę, kawior i poncz,
Ktoś mnie zaczepił niedwuznacznie, pod
Nos mi podstawiając schab pieczony, krzyknął:
– Give me „kaszanka", the schab is hundred years old!
Trochę zdziwiło mnie, że tu, że tu także nasi są.

Pojedziemy do Pizy na pizzę i pyzy,
Pierogi w Nairobi, świeże rydze w Rydze,
Trochę maku w Baku i ogórków w Hamburgu,
Wanilii w Manili i jabłuszka w Koluszkach.

Raz w Monachium w cichej piwiarni
Konsumowałem kiszkę i krem,
Wszedł policjant i pierwsze słowa do

Mnie skierował i usłyszałem hasło:
– Gib mir „kaszanka”, der schab ist hundert Jahre alt!
Duma mnie rozpierała, że taki zasięg akcja ma.

Pojedziemy do Pizy na pizzę i pyzy,
Cebulę w Stambule, piranie w Tiranie,
Mleczko ptasie w Mombasie i po jaju w Bombaju,
Barszczyku w Meksyku i daktyle w Pile.

Pyzy;
pyzy z ziemniakami;
pyzy z ziemniakami i z kartoflami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami i z makaronem;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem i z chlebem;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem i z kluskami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluskami
i ziemniaki puree;
a ryba?
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluchami,
ziemniaki puree, ryba i kartofle puree;
pyzy z ziemniakami i z kartoflami, i zasmażka;
i placki ziemniaczane z frytkami [puree];
i ziemniaki w mundurkach [puree];
i zasmażka;
i rurka z kremem;
i druga rurka z kremem;
i trzecia rurka z kremem;
czwarta rurka z kremem;
rurociąg z kremem!
i jeszcze drugi rurociąg z zasmażką!
i trzeci z bitą śmietaną!
i do tego wszystkiego podejść z takim hydrantem wielkim strażackim
i wszystko polać gorącym smalcem;
i zasmażka!

i z drugiego piętra na to wszystko spuścić olbrzymią golonkę,
a z trzeciego piętra na to wszystko spuścić budyń czekoladowy
z korniszonami,
a z czwartego piętra zasmażkę,
a w wolne miejsca poupychać giczoły cielęce;
i zasmażkę;
i dopiero teraz podejść, i na to wszystko tak jedną truskaweczkę;
i dopiero teraz podejść, i na tę jedną truskaweczkę jednego arbuzika;
i dopiero teraz podejść, i na tego arbuzika tak jedną zasmażeczkę;
a na tę jedną zasmażeczkę taki kawiorek jeden mały;
i chwytamy za widły, i rozrzucamy dookoła szpinak, będzie jak trawnik
przed domem;
łapiemy łopatę i kopiemy dookoła tego wszystkiego taką fosę;
na rybę!
na zasmażkę!
[to już za dużo, ja tyle nie mogę, ja bym jakiś deser prosił]
i na to wszystko tak kisiel, będzie się wszystko tak fajnie ciągnęło z tą
zasmażką,
ale jakiś inny deser bym poprosił;
i kisiel;
i zasmażkę
i kisiel
i zasmażkę
i kisiel
i zasmażkę
a na deser
a na deser… ten…
dżem z miodem!

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij nazwy potraw (pod tekstem znajdują się zdjęcia, które mogą ułatwić identyfikację):

Poznałem Cię w przydrożnym bistro,
Romantycznie jadłaś schab,
Ja jadłem kiszkę z ziemniakami, gdy
Nagle rzekłaś do mnie, nagle rzekłaś do mnie:
– Daj mi kaszanki, ten schab ma chyba ze sto lat!
I wtedy już wiedziałem, że, że Ty jesteś „my love".

Pojedziemy do Pizy na _____ i _____,
_____ w Romie, _____ w Lizbonie,
Trochę _____ w Paryżu i _____ w Londynie,
_____ w New Yorku i _____ w Kartuzach.

Kiedy w Londynie w małej knajpce
Wchłaniałem kiszkę, kawior i poncz,
Ktoś mnie zaczepił niedwuznacznie, pod
Nos mi podstawiając schab pieczony, krzyknął:
– Give me „kaszanka", the schab is hundred years old!
Trochę zdziwiło mnie, że tu, że tu także nasi są.

Pojedziemy do Pizy na _____ i _____,
_____ w Nairobi, świeże _____ w Rydze,
Trochę _____ w Baku i _____ w Hamburgu,
_____ w Manili i _____ w Koluszkach.

Raz w Monachium w cichej piwiarni
Konsumowałem kiszkę i krem,
Wszedł policjant i pierwsze słowa do
Mnie skierował i usłyszałem hasło:
– Gib mir „kaszanka", der schab ist hundert Jahre alt!
Duma mnie rozpierała, że taki zasięg akcja ma.

Pojedziemy do Pizy na _____ i _____,
_____ w Stambule, piranie w Tiranie,
_____ w Mombasie i po _____ w Bombaju,
_____ w Meksyku i _____ w Pile.

Pyzy;
_____ z ziemniakami;
pyzy z ziemniakami i z kartoflami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami i z makaronem;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z _____i z chlebem;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem i z kluskami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluskami i ziemniaki puree;
a ryba?
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluchami, ziemniaki puree, ryba i kartofle puree; pyzy z ziemniakami i z kartoflami, i zasmażka;
i placki ziemniaczane z _____ [puree];
i ziemniaki w mundurkach [puree];
i _____;
i rurka z kremem;
i druga rurka z kremem; i trzecia rurka z kremem;
czwarta rurka z kremem;
rurociąg z kremem!
i jeszcze drugi rurociąg z zasmażką!
i trzeci z _____!
i do tego wszystkiego podejść z takim hydrantem wielkim strażackim, i wszystko polać gorącym _____;
i zasmażka!
i z drugiego piętra na to wszystko spuścić olbrzymią _____;
a z trzeciego piętra na to wszystko spuścić _____ z korniszonami,
a z czwartego piętra zasmażkę,
a w wolne miejsca poupychać giczoły cielęce; i zasmażkę;
i dopiero teraz podejść, i na to wszystko tak jedną truskaweczkę;
i dopiero teraz podejść, i na tę jedną truskaweczkę jednego arbuzika;

i dopiero teraz podejść, i na tego arbuzika tak jedną zasmażeczkę;
a na tę jedną zasmażeczkę taki kawiorek jeden mały;
i chwytamy za widły, i rozrzucamy dookoła ____, będzie jak trawnik przed domem;
łapiemy łopatę i kopiemy dookoła tego wszystkiego taką fosę;
na rybę!
na zasmażkę!
[to już za dużo, ja tyle nie mogę, ja bym jakiś deser prosił]
i na to wszystko tak kisiel, będzie się wszystko tak fajnie ciągnęło z tą zasmażką,
ale jakiś inny deser bym poprosił; i;
i zasmażkę; i kisiel;
i zasmażkę; i kisiel;
i zasmażkę; a na deser,
a na deser ten…
dżem z miodem!

od 1851
E. Wedel
Ptasie Mleczko
ŚMIETANKOWE
W CZEKOLADZIE MLECZNEJ
CREAMY MARSHMALLOW IN MILK CHOCOLATE

KREDENS BABCI OLI
MANUFAKTURA PIEKŁA
MAGIUŚ 1983
Barszcz
CZERWONY

PRODUCTA

2) Podziel przywołane w piosence potrawy na: owoce, warzywa, słodycze, dania gotowane:

owoce	warzywa	słodycze	potrawy gotowane

3) Uzupełnij użyte w tekście nazwy krajów i miejscowości. W jakim przypadku były użyte te nazwy?

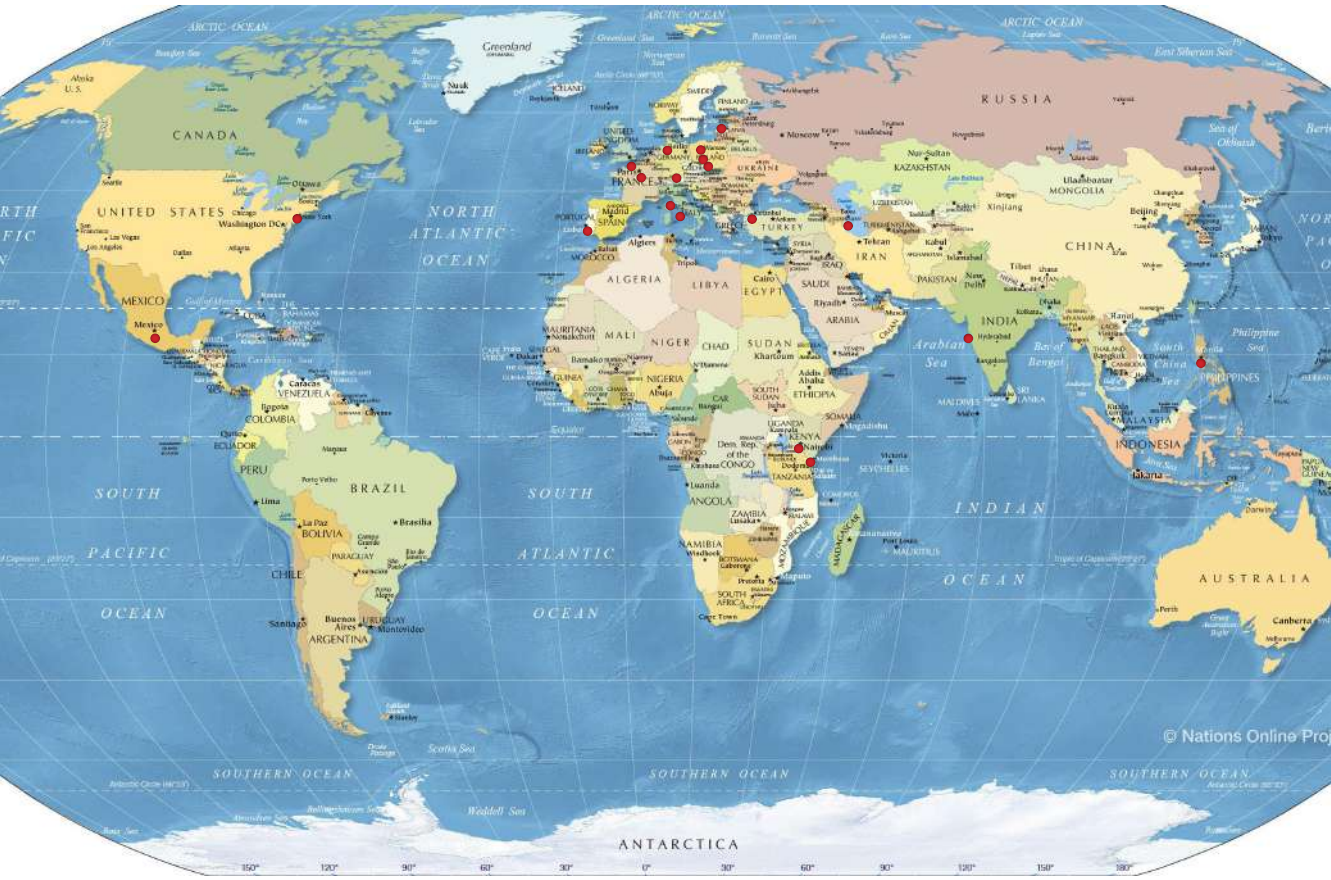

Poznałem Cię w przydrożnym bistro,
Romantycznie jadłaś schab,
Ja jadłem kiszkę z ziemniakami, gdy
Nagle rzekłaś do mnie, nagle rzekłaś do mnie:
– Daj mi kaszanki, ten schab ma chyba ze sto lat!
I wtedy już wiedziałem, że, że Ty jesteś „my love".

Pojedziemy do _____ na pizzę i pyzy,
Salceson w Romie, mielony w _____,
Trochę ryżu w _____ i dynie _____,
Szczypiorku w _____ i arbuza w _____

Kiedy w _____ w małej knajpce
Wchłaniałem kiszkę, kawior i poncz,
Ktoś mnie zaczepił niedwuznacznie, pod
Nos mi podstawiając schab pieczony, krzyknął:
– Give me „kaszanka", the schab is hundred years old!
Trochę zdziwiło mnie, że tu. że tu także nasi są.

Pojedziemy do _____ na pizzę i pyzy,
Pierogi w _____, świeże rydze w _____,
Trochę maku w _____ i ogórków w _____,
Wanilii w _____ i jabłuszka w _____

Raz w _____ w cichej piwiarni
Konsumowałem kiszkę i krem,
Wszedł policjant i pierwsze słowa do
Mnie skierował i usłyszałem hasło:
– Gib mir „kaszanka", der schab ist hundert Jahre alt!
Duma mnie rozpierała, że taki zasięg akcja ma.

Pojedziemy do _____ na pizzę i pyzy,
Cebulę w _____, piranie w _____,
Mleczko ptasie w _____ i po jaju w _____,
Barszczyku w _____ i daktyle w _____

Podaj wszystkie znalezione w piosence nazwy miejscowości i krajów w mianowniku, w dopełniaczu i w miejscowniku – uzupełnij tabelkę. Czy wiesz, gdzie leżą te miasta i kraje, może znajdziesz je na mapie? Czy ich nazwy tak samo brzmią w Twoim języku?

UWAGA: Dwie nazwy w tekście dla celów rytmu i rymu zostały użyte w swoim oryginalnym brzmieniu i tylko odmienione po polsku:

Roma – w Romie – po polsku mówimy: Rzym – w Rzymie
New York – w New Yorku – po polsku mówimy: Nowy Jork – w Nowym Jorku

Mianownik (nominative)	Dopełniacz (genitive)	Miejscownik (locative)
Piza	do Pizy	w Pizie
Lizbona	do Lizbony	
		w Paryżu
		w Londynie
		w Kartuzach
		w Nairobi
		w Rydze
		w Baku
		w Hamburgu
		w Manili
		w Koluszkach
		w Monachium
		w Stambule
		w Tiranie
		w Mombasie
		w Bombaju
		w Meksyku
		w Pile

4) Może znasz inne nazwy potraw w języku polskim i możesz je zrymować ze znanymi Ci nazwami miast?

Przykład: *Byłem na kawie w Warszawie. Spotkajmy się na pierogach w Taurogach.*

_____

5) Słuchając tekstu, uzupełnij brakujące wyrazy:

Pyzy;

pyzy z ____;

pyzy z ziemniakami i z ____;

pyzy z ziemniakami, z kartoflami i z ____;

pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z ____ i z ____;

pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem i z ____;

pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluskami i ziemniaki puree;

a ryba?

pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluchami,

ziemniaki puree, ryba i kartofle puree; pyzy z ziemniakami i z kartoflami,

i zasmażka;

i placki ziemniaczane z ____ [puree];

i ziemniaki w mundurkach [puree];

i zasmażka;

i rurka z ____;

i druga rurka z kremem; i trzecia rurka z kremem;

czwarta rurka z kremem;

rurociąg z kremem!

i jeszcze drugi rurociąg z ____!

i trzeci z ____!

i do tego wszystkiego podejść z takim hydrantem wielkim strażackim i wszystko polać gorącym smalcem;

i zasmażka!

i z drugiego piętra na to wszystko spuścić olbrzymią golonkę,

a z trzeciego piętra na to wszystko spuścić budyń czekoladowy z korniszonami,

a z czwartego piętra zasmażkę;

a w wolne miejsca poupychać giczoły cielęce;

i zasmażkę;

i dopiero teraz podejść, i na to wszystko tak jedną truskaweczkę;

i dopiero teraz podejść, i na tę jedną truskaweczkę jednego arbuzika;

i dopiero teraz podejść, i na tego arbuzika tak jedną zasmażeczkę; a na tę jedną zasmażeczkę taki kawiorek jeden mały;

i chwytamy za widły, i rozrzucamy dookoła szpinak, będzie jak trawnik przed domem;

łapiemy łopatę i kopiemy dookoła tego wszystkiego taką fosę;

na rybę!

na zasmażkę!

[to już za dużo, ja tyle nie mogę, ja bym jakiś deser prosił]

i na to wszystko tak kisiel, będzie się wszystko tak fajnie ciągnęło z tą zasmażką;

ale jakiś inny deser bym poprosił;

i kisiel;
i zasmażkę;
i kisiel;
i zasmażkę;
i kisiel;
i zasmażkę;
a na deser,
a na deser ten…
dżem z ____!

6) W jakim przypadku występują te wyrazy?

Skomponuj następujące potrawy:
kanapka z ____
pizza z ____
lody z ____
zapiekanka z ____
naleśniki z ____
pierogi z ____

(szynka, mięso, ser, dżem, owoce, bakalie, orzechy, adwokat, rodzynki, pomidor, likier, kapusta, grzyby, majonez, keczup, masło, kiełbasa, wędlina, ogórek, truskawki, śliwki, wiśnie, jabłka, cukier, musztarda, kurczak, papryka, kukurydza, wieprzowina, wołowina, ananas, cebula, czosnek, bekon, salami, tuńczyk, kiwi, powidła);

(bita śmietana, zielone oliwki, czarne oliwki, mus jabłkowy, sos pomidorowy, czerwona fasola, zielona sałata, kapusta pekińska, likier czekoladowy)

7) Słuchając tekstu, uzupełnij brakujące wyrazy:

Pyzy;
pyzy z ziemniakami;
pyzy z ziemniakami i z kartoflami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami i z makaronem;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem i z chlebem;

pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem i z kluskami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluskami i ziemniaki puree;
a ryba?
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluchami, ziemniaki puree, ryba i kartofle puree;
pyzy z ziemniakami i z kartoflami, i zasmażka;
i placki ziemniaczane z frytkami [puree];
i ziemniaki w mundurkach [puree];
i zasmażka;
i rurka z kremem;
i _____ rurka z kremem;
i _____ rurka z kremem;
_____ rurka z kremem;
rurociąg z kremem!
i jeszcze _____ rurociąg z zasmażką!
i _____ z bitą śmietaną!
i do tego wszystkiego podejść z takim hydrantem wielkim strażackim, i wszystko polać gorącym smalcem;
i zasmażka!
i z _____ piętra na to wszystko spuścić olbrzymią golonkę,
a z _____ piętra na to wszystko spuścić budyń czekoladowy z korniszonami,
a z _____ piętra zasmażkę,
a w wolne miejsca poupychać giczoły cielęce;
i zasmażkę;
i dopiero teraz podejść, i na to wszystko tak jedną truskaweczkę;
i dopiero teraz podejść, i na tę jedną truskaweczkę jednego arbuzika;
i dopiero teraz podejść, i na tego arbuzika tak jedną zasmażeczkę;
a na tę jedną zasmażeczkę taki kawiorek jeden mały;
i chwytamy za widły, i rozrzucamy dookoła szpinak, będzie jak trawnik przed domem;
łapiemy łopatę i kopiemy dookoła tego wszystkiego taką fosę;
na rybę!
na zasmażkę!

[to już za dużo, ja tyle nie mogę, ja bym jakiś deser prosił]
i na to wszystko tak kisiel, będzie się wszystko tak fajnie ciągnęło z tą zasmażką,
ale jakiś inny deser bym poprosił;
i kisiel;
i zasmażkę;
i kisiel;
i zasmażkę;
i kisiel;
i zasmażkę;
a na deser,
a na deser ten…
dżem z miodem!

8) Uzupełnij zdania:

Jeżeli poniedziałek to pierwszy dzień tygodnia, to środa to _____ dzień tygodnia, piątek to _____ dzień tygodnia, a niedziela to _____ dzień tygodnia.

Czerwiec to _____ miesiąc w roku, sierpień _____, wrzesień – _____, a październik – _____

Czy widziałaś / widziałeś film *Urodzony* _____ *lipca*?
Nowy Rok obchodzimy _____ stycznia.
Dzień Kobiet przypada _____ marca.
Dzień Chrztu Polski ustanowiono _____ kwietnia.
W Polsce Święto Flagi jest _____ maja.
Rocznicę zakończenia wojny obchodzimy _____ maja.
Rocznica zburzenia Bastylii przypada _____ lipca.
W Polsce Święto Niepodległości obchodzimy _____ listopada.
Wigilię Bożego Narodzenia obchodzimy _____ grudnia.

9) Słuchając tekstu, uzupełnij brakujące wyrazy:

Pyzy;
pyzy z ziemniakami;
pyzy z ziemniakami i z kartoflami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami i z makaronem;

pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem i z chlebem;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem i z kluskami;
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluskami i ziemniaki puree;
a ryba?
pyzy z ziemniakami, z kartoflami, z makaronem, z chlebem, z kluchami, ziemniaki puree, ryba i kartofle puree; pyzy z ziemniakami i z kartoflami,
i zasmażka;
i placki ziemniaczane z frytkami [puree];
i ziemniaki w mundurkach
[puree];
i zasmażka;
i _____ z kremem; i druga rurka z kremem;
i trzecia rurka z kremem;
czwarta rurka z kremem;
rurociąg z kremem!
i jeszcze drugi rurociąg z zasmażką!
i trzeci z bitą śmietaną!
i do tego wszystkiego podejść z takim hydrantem wielkim strażackim, i wszystko polać gorącym smalcem;
i zasmażka!
i z drugiego piętra na to wszystko spuścić olbrzymią golonkę,
a z trzeciego piętra na to wszystko spuścić budyń czekoladowy z korniszonami,
a z czwartego piętra zasmażkę,
a w wolne miejsca poupychać giczoły cielęce;
i zasmażkę;
i dopiero teraz podejść, i na to wszystko tak jedną _____;
i dopiero teraz podejść, i na tę jedną truskaweczkę jednego _____;
i dopiero teraz podejść, i na tego arbuzika tak jedną _____;
a na tę jedną zasmażeczkę taki _____ jeden mały;
i chwytamy za widły, i rozrzucamy dookoła szpinak, będzie jak trawnik przed domem;
łapiemy łopatę i kopiemy dookoła tego wszystkiego taką fosę;
na rybę!

na zasmażkę!
[to już za dużo, ja tyle nie mogę, ja bym jakiś deser prosił]
i na to wszystko tak kisiel, będzie się wszystko tak fajnie ciągnęło z tą zasmażką,
ale jakiś inny deser bym poprosił;
i kisiel;
i zasmażkę;
i kisiel;
i zasmażkę;
i kisiel;
i zasmażkę;
a na deser,
a na deser ten…
dżem z miodem!

10) Uzupełnij:

Przykład: *truskaweczka to mała truskawka*

zasmażeczka _____
arbuzik _____
kawiorek _____
rurka _____

11) Uzupełnij formy zdrobniałe:

Przykład: *miód – miodzik / miodek*

dżem – _____
szpinak – _____
kisiel – _____
ziemniaki – _____
kartofle – _____
makaron – _____
chleb – _____
kluski – _____
ryba – _____

placki – _____
frytki – _____
rurka – _____
deser – _____

Nazwy miesięcy

YouTube *Wakacje* – śpiewa Kabaret OT.TO
Słowa: Wiesław Tupaczewski
Muzyka: Wiesław Tupaczewski

Chodzę do szkoły, różne stopnie zbieram:
Szóstki i piątki, i jedynki nieraz.
Uczę się dzielnie od niedzieli do soboty,
Lecz ciągle po głowie mi chodzi taki motyw:

Że jeszcze tylko:
Wrzesień, październik, listopad, grudzień,
Styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły tydzień za tygodniem,
Często jest mi dobrze, czasem niewygodnie.
Niewygodnie wtedy, gdy się nauczyć trzeba,
Lecz ciągle po głowie mi chodzi taki temat:

Że jeszcze tylko:
Listopad, grudzień, styczeń, luty, marzec,
Kwiecień, maj, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły miesiąc za miesiącem,
Zaraz będą święta, a w święta jest dobrze,
Potem już półrocze, stopnie każdy widzi,
No więc czemu tata chodzi i się dziwi:

Że jeszcze tylko:
Styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły i chodzę z Agatą.
Wiosna już przyszła, nie ma rady na to.
Uczyć mi się nie chce, no ale się przymuszam,
Po głowie chodzi myśl, która ciągle mnie wzrusza:

Że jeszcze tylko:
Kwiecień, maj, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły, bo każdy gdzieś chodzi,
Starsi do pracy, a do szkoły młodzi,
Często jest mi dobrze, a czasem niewygodnie,
Wciąż ta myśl, nie mogę się uwolnić od niej:

Że jeszcze tylko:
Maj, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.
Chodzę do szkoły, koniec roku za pasem,
Stopnie na cenzurze, tata czeka z pasem.
I róbta co chceta, ale najpierw pomyślta
Już koniec nauki, błąka mi się myśl ta:

Że jeszcze tylko:
No co? Nic już nie zostało? To znaczy…
Wakacje, znowu są wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje znowu są.
Wakacje, znowu są wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje znowu są.

I koniec wakacji, i śpiewamy od nowa…
Chodzę do szkoły, różne stopnie zbieram:
Szóstki i piątki, i jedynki nieraz…
Itd., itp.
Itd., itp.

Ćwiczenia

1) Uzupełnij brakujące nazwy miesięcy:

Chodzę do szkoły, różne stopnie zbieram:
Szóstki i piątki, i jedynki nieraz.
Uczę się dzielnie od niedzieli do soboty,
Lecz ciągle po głowie mi chodzi taki motyw:

Że jeszcze tylko:
_____, październik, _____, grudzień, _____, luty, _____, kwiecień, _____, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły tydzień za tygodniem,
Często jest mi dobrze, czasem niewygodnie.
Niewygodnie wtedy, gdy się nauczyć trzeba,
Lecz ciągle po głowie mi chodzi taki temat:

Że jeszcze tylko:
listopad, _____, styczeń, _____, marzec, _____, maj, _____ i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły miesiąc za miesiącem,
Zaraz będą święta, a w święta jest dobrze,
Potem już półrocze, stopnie każdy widzi,
No więc czemu tata chodzi i się dziwi:

Że jeszcze tylko:
_____, luty, _____, kwiecień, _____, czerwiec i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły i chodzę z Agatą.
Wiosna już przyszła, nie ma rady na to.
Uczyć mi się nie chce, no ale się przymuszam,
Po głowie chodzi myśl, która ciągle mnie wzrusza:

Że jeszcze tylko:
_____, maj, _____ i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły, bo każdy gdzieś chodzi,
Starsi do pracy, a do szkoły młodzi,
Często jest mi dobrze, a czasem niewygodnie,
Wciąż ta myśl, nie mogę się uwolnić od niej:

Że jeszcze tylko:
_____, _____ i…
Wakacje, znów będą wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje będą znów.

Chodzę do szkoły, koniec roku za pasem,
Stopnie na cenzurze, tata czeka z pasem.
I róbta co chceta, ale najpierw pomyślta
Już koniec nauki, błąka mi się myśl ta:

Że jeszcze tylko:
No co? Nic już nie zostało?
To znaczy…
Wakacje, znowu są wakacje!

Na pewno mam rację, wakacje znowu są.
Wakacje, znowu są wakacje!
Na pewno mam rację, wakacje znowu są.

I koniec wakacji, i śpiewamy od nowa…

Chodzę do szkoły, różne stopnie zbieram:
Szóstki i piątki, i jedynki nieraz…

2) Ile razy usłyszałaś / usłyszałeś w piosence wyraz:

wrzesień ____
styczeń ____
marzec ____
maj ____
czerwiec ____
wakacje ____

3) Jakie miesiące przypadają na kolejne pory roku w Polsce?

Zima to *grudzień*, *styczeń*, *luty*.
Wiosna to ____
Lato to ____
Jesień to ____

Czy tak jest wszędzie? Na całym świecie?
A w Twoim kraju?
A na półkuli południowej?

W Australii wiosna to *wrzesień*, *październik*, *listopad*, lato to ____, jesień to ____, a zima to ____

4) W których miesiącach przypadają wymienione święta i ważne uroczystości:

Boże Narodzenie jest w ____ (XII/12.).
Sylwester jest w ____ (XII/12.).
Święto Trzech Króli przypada w ____ (I/1.).

Walentynki obchodzimy w ____ (II/2.).

Dzień Dziecka jest w ____ (VI/6.).

W Polsce Dzień Matki obchodzimy w ____ (V/5.).

Wielkanoc to święta ruchome, mogą być w ____ (III/3.) lub w ____ (IV/4.).

Rok szkolny w Polsce rozpoczyna się we ____ (IX/9.), a rok akademicki w ____ (X/10.). A w Twoim kraju?

5) W Polsce miesiące często oznacza się cyframi rzymskimi. Czy znasz cyfry rzymskie? Uzupełnij wg wzoru:

I – jeden – pierwszy miesiąc – styczeń

II – ____ – ____ – luty

III – trzy – ____ – ____

IV – ____ – czwarty ____ – ____

V – ____ – ____ – maj

VI – ____ – ____ – ____

VII – ____ – siódmy ____ – ____

VIII – ____ – ____ – sierpień

IX – ____ – ____ – ____

X – ____ – ____ – ____

XI – ____ – ____ – ____

XII – ____ – ____ – ____

6) W którym miesiącu masz urodziny? W którym miesiącu mają urodziny Twoje koleżanki i koledzy?

Nazwy dni tygodnia

YouTube *Niedziela będzie dla nas* – śpiewa zespół Niebiesko-Czarni
Słowa: Jacek Grań
Muzyka: M. Zbigniew Podgajny

W poniedziałek, w poniedziałek ja nie mogę,
bo pomagam mamie,
A we wtorek, a we wtorek i w środę
ty masz w domu pranie.
No a w czwartek, no a w czwartek ja mam dyżur.
W piątek, w piątek dwa zebrania.
Ty w sobotę, ty w sobotę znów nie możesz,
bo na lekcje ganiasz.

Ale za to niedziela, ale za to niedziela,
niedziela będzie dla nas.

Drugi tydzień: w poniedziałek, w poniedziałek ty nie możesz,
bo pomagasz mamie.
A we wtorek, a we wtorek i w środę j
a pomagam w praniu.
No a w czwartek, no a w czwartek ty masz dyżur.
W piątek, w piątek dwa zebrania.
Ja w sobotę, ja w sobotę znów nie mogę,
bo na lekcje ganiam.

Ale za to niedziela, ale za to niedziela,
niedziela będzie dla nas.

Ćwiczenia

1) Uzupełnij tekst piosenki brakującymi nazwami dni tygodnia:

W _____, w _____ja nie mogę,
bo pomagam mamie,
A we _____, a we _____ i w _____
ty masz w domu pranie.
No a w _____, no a w _____ ja mam dyżur,
W _____, w _____ dwa zebrania.
Ty w _____, ty w _____ znów nie możesz,
bo na lekcje ganiasz.
Ale za to _____, ale za to _____,
_____ będzie dla nas.

Drugi tydzień: w _____, w _____ ty nie możesz,
bo pomagasz mamie.
A we _____, a we _____ i w _____
ja pomagam w praniu.
No a w _____, no a w _____ ty masz dyżur.
W _____, w _____ dwa zebrania.
Ja w _____, ja w _____ znów nie mogę,
bo na lekcje ganiam.

Ale za to _____, ale za to _____,
_____ będzie dla nas.

2) Uzupełnij tekst piosenki odpowiednimi formami:

W poniedziałek, w poniedziałek ja nie mogę,
bo _____ mamie,
A we wtorek, a we wtorek i w środę
ty _____ w domu _____
No a w czwartek, no a w czwartek ja _____
W piątek, w piątek dwa zebrania.
Ty w sobotę, ty w sobotę znów nie możesz,
bo _____

Ale za to niedziela, ale za to niedziela,
niedziela będzie dla nas.

Drugi tydzień: w poniedziałek, w poniedziałek ty nie możesz,
bo _____ mamie.
A we wtorek, a we wtorek i w środę
ja _____ w praniu.
No a w czwartek, no a w czwartek ty _____
W piątek, w piątek dwa zebrania.
Ja w sobotę, ja w sobotę znów nie mogę,
bo na lekcje _____

Ale za to niedziela, ale za to niedziela,
niedziela będzie dla nas.

3) A co Ty robisz cały tydzień? – zrób plan tygodnia i umów się z przyjaciółką / przyjacielem na spotkanie lub na randkę. Ułóż dialog, np.:

– Czy możemy się spotkać w środę po południu w naszej kawiarni?

– Niestety, nie mogę, w środę chodzę na lekcje polskiego. Może lepszy będzie piątek?

– Przykro mi, w piątek _____. A _____.

– Ojej, nie mogę w _____, bo _____.

– _____.

4) Zapytaj, co robią Twoje koleżanki i Twoi koledzy z grupy w różnych dniach o różnych porach i wpisz te informacje do kalendarza.

	poniedziałek	wtorek	środa	czwartek	piątek	sobota	niedziela
rano							
w południe							
po południu							
wieczorem							

Określenia czasu

YouTube *Matura* – śpiewa zespół Czerwone Gitary
Słowa: Jerzy Kossela
Muzyka: Krzysztof Klenczon

Hej, za rok matura, za pół roku,
Już niedługo, coraz bliżej,
Za pół roku.

Minęła studniówka z wielkim hukiem,
Czas ucieka i matura
Coraz bliżej.
Za miesiąc matura, dwa tygodnie,
Już niedługo, coraz bliżej,
Dwa tygodnie.

Oj! Za dzień matura,
(Ojej, co to będzie)
Za godzinę,
Już niedługo, coraz bliżej, już za chwilę.
I co dalej?
Znów za rok matura, za rok cały,
Już niedługo, coraz bliżej,
Za rok cały,
Już niedługo, coraz bliżej,
Lecz… za rok cały.

Ćwiczenia

1) Słuchając piosenki, uzupełnij brakujące wyrazy:

Hej, za _____ matura, za _____,
Już niedługo, coraz bliżej,
Za _____

Minęła studniówka z wielkim hukiem,
Czas ucieka i matura
Coraz bliżej.

Za _____ matura, dwa _____,
Już niedługo, coraz bliżej,
_____

Oj! Za _____ matura,
(Ojej, co to będzie)
Za _____,
Już niedługo, coraz bliżej, już za _____

I co dalej?
Znów za _____ matura, za _____ cały,
Już niedługo, coraz bliżej,
Za _____ cały,
Już niedługo, coraz bliżej,
Lecz… za _____ cały.

2) Czy wiesz, co to jest matura?

Matura: egzamin końcowy w szkole średniej, możemy potem studiować, iść na studia.

Studniówka: duży bal (impreza) w szkole na sto dni przed maturą.

Jak w Twoim kraju nazywa się egzamin, po którym możesz rozpocząć studia?

3) Co Ty będziesz robić:

za rok?
za pół roku?
za miesiąc?
za dwa tygodnie?
za dzień?
za chwilę?

4) Kiedy (za ile):

będzie Nowy Rok?
będą Twoje urodziny?
skończy się lekcja?
pójdziesz spać?
będziesz emerytem?
będą wakacje?
odpowiesz na następne pytanie?
będzie rok 2050?

5) Co jest blisko? Co jest coraz bliżej? Co będzie niedługo?

Jaka pora roku: lato? jesień? _____

Recenzentki pierwszego wydania
MILICA MIRKULOVSKA
MARTA PANČÍKOVÁ

Zdjęcia
JOLANTA TAMBOR, AGNIESZKA TAMBOR

Projekt okładki i szaty graficznej
MAREK FRANCIK

Wydawnictwo Gnome
tel 603 370 713
e-mail: wydawnictwognome@gmail.com;
wydawnictwognome.pl

ISBN 978-83-63268-68-8